

CHWAŁA (4491) *sb f*

chwała (4447), **chfała** (43), **fała** (1); *chfała MurzHist* (10); *chwała : chfała SeklWyzn* (3 : 1); *chfała : fała MurzNT* (32 : 1).

-ã- (4103), -a- (107); -a- *RejFig, WerGość, BielRozm* (2); -ã-:-a- *RejPs* (296 : 16), *MurzHist* (4 : 6), *MurzNT* (24 : 9), *KrowObr* (101 : 5), *RejWiz* (15 : 1), *Leop* (142 : 6), *RejZwierz* (7 : 1), *BibRadz* (117 : 5), *BielKron* (119 : 3), *Mącz* (123 : 5), *RejAp* (173 : 5), *RejPos* (292 : 4), *BielSat* (3 : 1), *RejZwierc* (52 : 1), *RejPosWstaw* (23 : 1), *BudBib* (46 : 6), *CzechRozm* (121 : 3), *KarnNap* (9 : 1), *SkarJedn* (12 : 2), *KochPs* (58 : 2), *SkarŻyw* (113 : 8), *NiemObr* (70 : 1), *ReszHoz* (4 : 1), *ArtKanc* (140 : 4), *GórnRozm* (2 : 1), *KochWr* (5 : 1), *SarnStat* (27 : 1), *SiebRozmyśl* (20 : 2), *PaxLiz* (2 : 1); *końcowe a jasne*.

sg N chwała (971). ◇ *G chwały* (1162). ◇ *D chwale* (547). ◇ *A chwałę* (1290). ◇ *I chwałą* (193) [*w tym: -ąm* (1)]. ◇ *L chwale* (208). ◇ *V chwało* (13). ◇ *pl N chwały* (10). ◇ *G chwał* (9). ◇ *D chwałám* (2) *BibRadz, KwiatKsięż*, *chwałóm* (4) *Mącz*. ◇ *A chwały* (58). ◇ *I chwałami* (21); -ami (15), -ami (2), -(a)mi (4); -ami :-ami *RejPs* (6 : 1), *BibRadz* (1 : 1). ◇ *L chwałach* (6); -ach (5) -ach (1) *OpecŻyw*.

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XIX w.

1. Honor, cześć, godność, pochwała, uszanowanie, poważanie (168) :

a. *W ujęciu czynnym: oddawanie czci; pochwała; gloria, laus Mącz, Calep; comprobatio Mącz* (112) : *blogoślawiony* który w ijmie bożę ijdzie/ na wieki muchwała będzie. *OpecŻyw* 71v; *LubPs* Y6; *Których* kxiąg zácności żadny człowieczy ięzyk/ żadná mowá y chwałá/ doftátecznie fchwálić nie może. *Leop* VVv; *Iáko* kamyk drogi wrzucony miedzy kupę kámienia/ ták ieft chwałá którą kto czyni fzalonemu. *BibRadz Prov* 26/8; *BielKron* 40v; *Nihil praetermisi inter ornando, Nicem* nie opuścił com yedno twey chwale należeć baczył. *Mącz* 226d; *RejAp* 110v; *GórnDworz* O4v; *RejPos* 225; *WujJudConf* 48; *Phil* 12; *WujNT 2.Cor* 3/11 [2 r.]; *SkarKaz* 83a.

chwała kogo, czego (6): *LubPs* E4v; *Leop Apoc* 21/26; *Páweł* niedba o chwałę niewiályty wiefzczey. *BibRadz Act* 16 arg; *WujNT Yyyyy*2. *Cf Wyrażenia przyimkowe.*

chwała komu (5): *Chwałá y cześć* káżdemu który dobrze czyni *WujJud* 53v, 48v; *SkarKaz* 350a. *Cf Wyrażenia przyimkowe.*

Zwroty: »chwałę czynić« [*szyk zmienny*] (2): *Iefli* mi tę chwałę tzyńicie/ *kthora* tylko lámemu *Pánu Bogu* należy/ tedy moc *Bożą* fromoćicie *KrowObr* 154; *BielKron* 255.

»chwałę da(wa)ć; chwała dawana« [*szyk zmienny*] (7; 1): *HistJóz Dv* [2 r.]; *HistAl* L2; *OrzList* gv; *BielKron* 44; *RejAp* 180; *RejPosWstaw* [1103]; *Potym* náłz *Hetman* z *twarzą* wesołą *śpiéwáiąc* *Krzyknął/ zwycięzcy* fwemu *winną* chwałę dáiąc. *ZawJeft* 14.

»mieć chwałę« = *habere gloriam a. laudem Vulg* (9): *Mleyćiefz* chwałę wífythy tacy wy którzy *wnim* trwacie *MrowPieś* A4v; *Leop Rom* 4/2; *Mącz* 203b; *HistRzym* 21; *RejPos* 224v; *WujJudConf* 97; *WerKaz* 293; *ArtKanc* N12; *WujNT Rom* 13/3.

»chwałę odnosić (a. odnieść), chwały dostąpić« [*szyk zmienny*] (6 : 2): *Seth á Sem* v *ludzi* chwały doftąpili [*gloriam adepti sunt*] *Leop Eccli* 49/19, *Eccli* 50/5; *ReszHoz* 124; *chwałę* odnoście wízyscy *ludzie* fercá fczerego. *LatHar* 161 [*idem* 438, 473, 610], 41, 438, 473, 610.

»chwały szukać, szukający« = *quaerere gloriam PolAnt, Vulg; glorians PolAnt* [*szyk zmienny*] (10 :1): *TarDuch* B5v; *Leop 1.Thess* 2/6; *BibRadz Ioann* 7/18, *2.Cor* 5/12, *1.Thess* 2/6; *ModrzBaz* 59;

Biądę też takowym opowiada/ ktorzy chwały od ludzi łzukaią *NiemObr* 115, 15; *WujNT* 322 *marg*, *Ioann* 5/44, 7/18.

»chwałą uczcić« (1): Krol go łáfkáwíe opuścił/ Bárzo wielką chwałą vczcił. *BierEz* G3v.

Wyrażenia: »docześna chwała« (1):konieczniechmy thego nie w nádzieię iákíey docześney chwały vczynili *BibRadz* I *4v.

»(nie)godny (a. (nie)godzien), dostojen chwały« = *laude dignus, lauream adeptus Mącz; commendabilis, illaudatus, improbabilis, laudativus Calep* [szyk 22 : 11] (32 : 1): dlá tego dziwnégo íego żywota/ dóštoien był íj íełt wielkie chwály *OpecŻyw* 47v; Niczemnac yełt gładkosć/ áłé tá nyewyáłtá która łie bogá boi godná yełt chwały. *GliczKsiąż* P8; Abowiem thym wíełtśfey ten chwały godzien íełt niźli Moizełz [*Amplioris enim gloriae iste prae Moyse dignus est habitus*]/ im wíełtśfá cześć ma *Leop Hebr* 3/3, 1.*Thess* 1 *arg*; *BielKron* 68; Excellens omni genere laudis, Z káżdey łtroney godny chwały. *Mącz* 46c, 88d, 186a; máłó rzeczy v Włochow wídzę/ ktoreby były godne chwały *GórnDworz* Cv; nieprzyiacielem íełt pan Boiánowłki białyngłowam/ gdyż y to w nich gáni/ co íełt chwały wielkíey godno. *GórnDworz* Aa2, D7, D7v, G8v, Aa6v, Dd7v (11); *ModrzBaz* 2; *KochFr* 64; *GórnRozm* C2v, 13; Illaudatus – Chwały niegodny, ani włpomianánią. *Calep* 503b, 221b, 514a, 586b; *GrochKal* 3; *KochPij* C2v; *KochFrag* 22; *WujNT* 536; *JanNKar* D4; *SzarzRyt* D4v.

»ludzka chwała« = *gloria hominum Modrz* [szyk 4 : 2] (6); *TarDuch* B5v; *WujJud* 48v *marg*, Nn4; *ModrzBaz* 59; *NiemObr* 4; gdyż prawdziwa cnotá y łlawá nie potrzebuie ludzkíey chwały. *Phil* I2.

»chwała swa« [szyk 2 : 1] (3): Pychá y nádętościá wielką będąc vniesieni/ łwá chwałę nád Boską zacniey przekłádáli. *BibRadz* I 6c *marg*; Ty rzeczy niektore łá wymyłne od Poetow Greckich/ bo oni miáry nie mieli chwale łwey w píłániu *BielKron* 54v; *WujNT* 322 *marg*.

»chwała własna« = *gloria propria PolAnt, Vulg* (3); *BibRadz* *Ioann* 7/18; Ale iáko to oni z ciáłá/ chwały włafney w tym łzukaiąc/ czynili *NiemObr* 15; *WujNT* *Ioann* 7/18.

Szereg: »cześć, (a, i) chwała« [szyk 17 : 3] (20): *WróbŻółtGlab* A3v; Cześć y chwałá [*Honor et gloria*] w mowie łmyłnego: áłé íęzyk nierołstropnego íełt wywrocenie íego. *Leop Eccli* 5/15, *Apoc* 21/26; *BielKron* 40v, 44; *KwiatKsiąż* B2; Incenduntur omnes ad studia gloria, Sławá/ cześć/ y chwałá/ wiele ym dodáwa chući ku vczeniu. *Mącz* 167c, 186a, 203b, 274a; *GórnDworz* D5v, D7v, G8v; *HistRzym* 21; *WujJud* 48v, 53v; Vdręczenie y včíłk czyniácemu źłé/ á chwałá/ cześć y pokoy czyniácemu dobrze. *SkarKaz* 350a. *Cf Wyrażenia przyimkowe.*

Wyrażenia przyimkowe: »ku chwale« (5): Ktorzy go miłuią thy on rozłszerza ku chwale. *BibRadz Eccli* 1/17.

~ *ku chwale kogo* (1): Bądźćiefz tedy poddáni włzelkiemu ludzkíemu łtworzeniu dla Pána: choćiáż krolowi/ [...] choćiáż łtárołtam/ iáko przezeń połłány m ku pomśćie złoczyńcow/ á ku chwale dobrze czyniácych. *WujNT* 1.*Petr* 2/14.

ku chwale komu (2): Laudativum genus orationis, Rzecz komu ku czćy a chwale vcziniona. *Mącz* 186b; *OrzQuin* Mv.

Szereg: »ku czći a (i) (ku) chwale« (3): Laudem gloriamque alicuius versibus seu carmine celebrare, Ku czći á chwale czíey wírfze nieyákíe łpíłác. *Mącz* 45d, 186b; gdy co áłbo Bogu/ áłbo też y Rzeczypołpolitéy/ ku czći y ku chwale kółztownie zbudowáli *OrzQuin* Mv. ~

»na chwałę [kogo]« (1): ná pomstę iednąk złoczyńcow/ lecz (ná) chwałę dobrze czyniących [*ad vindictam quidem malefactorum, laudem vero beneagentium*]. *BudNT* 1.*Petr* 2/14.

b. *W ujęciu biernym: posiadanie czci; decus, splendor* *Mącz* (56) : *HistJóz* D4v; *WróbŻołt* K7v, 61/8, 70/6, 88/18, ee3v; *RejPs* 162v, 169; *LubPs* Z, Z5v, hh4v; *Leop Ps* 108/1; tedy ile ieft rzecz przyftoyna ziednał łobie v każdego chwałę y sławną pamięć *BibRadz* I *4v, *Hab* 2/16, *Eccli* 45/2, 24; *Summo splendore praediti*, Wyfokiey chwały/ niepołpolitey cnoty. *Mącz* 409c; *WujJud* 108 v; á oná wżytkę chwałę z siebie fkládáięc/ ná P. Bogá ią wlewa *SkarKaz* 580b.

chwała kogo, czego (11): *KrowObr* 27; *Leop Rom* 2/29; Chwałá poſlednieyſza domu tego będzie wieczſza á niź pierwſzego *BibRadz* *Agg* 2/10; *KwiatKsiąż* B4v; *RejAp* 186v; *SkarŻyw* A4v; *GrochKal* 16; *WujNT Rom* 2/29; Ku wynieſieniu chwały ípráwiedliwych ludzi *SarnStat* 953; *GosłCast* 7. *Cf Wyrażenia przyimkowe.*

chwała komu (4): íkád cześć y chwała ludziom pochodzi/ która mądreemu człowiekowi po cznocie ieft napirwſzą zapłátą. *KwiatKsiąż* E2. *Cf Wyrażenia przyimkowe.*

Wyrażenia: »chwała swoja« (1): íákobychemy wżytcy [...] nie íiebie/ ani íwoie chwały/ miłowáli *BudBib* C3v.

»świecka chwała« (1): On mniwał by to ku íwieckiey chwale ízło *BielKron* 343.

Szeregi: »cześć, (a, i) chwała« = laus et gloria *Vulg* [*szyk* 10 : 4] (14) : Czełcz y chwała czlouyecza yeft ípoczełnoſzczy íwych rodzyczow *PatKaz* I 14; *LubPs* C; *KrowObr* 154; *KwiatKsiąż* E2; *Mącz* 79d, 185b, 186a; *GórnDworz* Dv, Kk4v; *ZawJeft* 27; y tákich czci y chwały íwietnoſć/ niemogłá w nim żalu y ímętku [...] nigdy zatłumić *OrzJan* 36; *GosłCast* 7. *Cf Wyrażenia przyimkowe.*

»chwała i dostojnoſć« (1): *Omnia ad gloriam et splendorem revocanda sunt*, Wíziſtki rzeczy máyá być ku pirwſzey chwale y doſtoynoſci przywrócone. *Mącz* 409c.

»chwała i godnoſć« (1): przeto íż człowieká zacnieyſzego obecnoſć/ częſtokróć zwykłą [!] chwałę y godnoſć podleſzych vmnieyſzác *KwiatKsiąż* B4v.

»chwała a moc« (1): gdzye oná tu nikomu chwały/ á mocy/ y káżdey opátrnoſci nie przywłálcza áni przypífuie *RejPos* 304v.

»chwała, (albo, i) powaga« [*szyk* 3 : 3] (6): *Florere autoritate et gloria in urbe*, Mieć powagę y chwałę w mieſcie. *Mącz* 131b, 456d; *RejAp* 186, 186v [3 r.].

Wyrażenia przyimkowe: »dla chwały« (1): Ná káždy dzień vmieram/ dla wáſſey chwały [*per vestram gloriam*] brácia *Leop* 1.*Cor* 15/31.

»k(u) chwale« (5):

~ *ku chwale kogo* (1): íż on ma raz íwiát íądzić [...] ku pohánbieniu niepobożnych/ á ku chwale wiernych. *BibRadz Ps* 75 *arg.*

k(u) chwale komu (3): *ArtKanc* N2Ov; lecz niewiáftá íeſli zápuſci włofy ieft íey ku chwale [*gloria est illi*] *WujNT* 1.*Cor* 11/15, 1.*Petr* 1/7.

Szereg: »ku czci a (i) chwale« = in laudem et gloriam *Vulg* [*szyk* 1 : 4] (2): wielmożnoſć twoiá wiele ynych rzeczy wáżnych ku czci á chwale twoiey poſlubyone máſſ mieć. *March*¹ A2; *WujNT* 1.*Petr* 1/7. ~

Iron (1): Czyłta to będzie Krolewłka chwałá/ iefli go Antykryft [arcybiskup] koronował/ á iefliże bálwochwálcá Polakom Krolá dał OrzRozm K2v.

2. *Cześć religijna; oddanie czci Bogu; modlitwa; pokłon; ofiara; niekiedy też część ceremonii kościelnych, nabożeństwo; religio Mącz, Calep; adoratio, cultus Dei Mącz (2900)* : Przekłęci żydowie tey fkargi przyczynę wzięli z oné chwaly/ którą mu dzieci żydowłkié w kwietną niedzielę działaly *OpecŻyw* 120, 17, 20, 72, 73v, 101 (12); *OpecŻywSandR nlb* 6; *PatKaz I* 8v; *PatKaz III* 99, 107v; *WróbŻolt* 25/8, 34/28, 70/8, 14, 103/34, 118/171; *RejPs* 26v, 42v, 49v, 52, 52v (39); *SeklWyzn* g2v; *RejKup* k3, ee3; Iefliby ty więc (*marg*) chfálił (-) wyrządzaiąc mi chfále pádł przedemną/ Wízyłtki rzeczy twoie będą *MurzNT Luc* 4/7, s. 76, *Ioann* 17/5; *KromRozm III* A8v; Iáko Pan rozdawłzy włzytko łwoim wiernym/ nic zá tho od nich nye potrzebuie/ yedno chwaly. *LubPs* aa *marg*, C, C2, E4 [2 r.], F2v [2 r.], G2 (47); dziękuie my Pánu Bogu/ offiáruiąc mu chwałę/ tho iefł owoc warg náłzych *KrowObr* 178v, 12, 69, 152v, 154, 168, 171v, 213v; *RejWiz* 51v, 52; *Leop Ps* 28/9, 29/13, 50/17, 64/2, *Is* 35/10 (8); *RejZwierz* 106; Vmiłowałem Pánie miełzkánie domu twego/ y mieyłce przybythku chwaly twoiey. *BibRadz Ps* 26/8, I *4v, 12a *marg*, *Ps* 49 *arg*, 14, 23 (17); *GrzegRóżn* D3; *SarnUzn* Dv, F6v; Oto Apołtoł powieda/ iż ná przodku y ná dokończeniu chwaly łwoiey mowia Alleluia *RejAp* 156, AA6, 10, 41, 49, 54 (13); *RejPos* 3v, 24, 72v, 84 [3 r.], 85v (18); *BiałKat* 31, 86, 203v, 228v; *GrzegŚm* 64; *KuczbKat* 295, 390; Dátán y Abiron [...] gdy łie łprzećiwili Moizełszowi á chcieli łobie nowe chwaly wymyłłác [...] iáko łe ogień łrodze z niebá łpadłzy palił *RejZwierc* 126; *WujJud* 54v *marg*, 58v [3 r.], 62 *marg*, 72, 106 (13); *WujJudConf* 58v, 176; *RejPosRozpr* b4v, c; *RejPosWstaw* 42, 42v, [143⁴]v; *BudBib Ex* 29/43, 1.Par 16/35, 2.Esdr 12/46, 4.Esdr 2/11, *Eccli* 15/9; Náprzod zá wiára idzie chwałá. A chwałá nie ma być nikomu inłzemu wyrządzaná/ iedno łámemu Pánu Bogu *BiałKaz* F3, Fv [2 r.], Gv; *CzechRozm* 9, 10, 29, 31v [5 r.], 32 (24); *SkarJedn* A7; Ięzyk móy takze będzie łszerzył/ pánie/ Twá łpráwiedliwość: áni poprzełtánie Twéy chwaly wiecznie. *KochPs* 51, 30, 36, 41, 75, 76 (17); *SkarŻyw* 21, [237], 500, 531, 560; *CzechEp* 5, 36, 37, 86 [2 r.], 87 (13); *NiemObr* 112, 113 [3 r.]; *KochMRot* A3v; *ArtKanc* E14v, F4v, F19v, K14v, K16v (13); *KmitaPsal* A2; *KochWr* 23; *ZawJeft* 19; *GrabowSet* B4v, C, D, E2v, E4v (23); á rácz wćzynić łobie ze mnie/ Kołcioł twoiey chwaly. *LatHar* 570, 6, 26, 93, 94, 165 (18); Y będąc záwłze krzyčzał łtruny głołnymi Chwałę/ poki mię łzczátek miedzy żywemi. *RybGęłłi* D3; nie czyłáliłcie nigdy; Iż z włt niemowiałek y łácych wykonałł chwałę? *WujNT Matth* 21/16, s. 16 [2 r.], 103, *Ioann* 5/41, 8/50, 54 (23); *JanNKarGórn* G3v, G4v; *SiebRozmyłł* C, K4v; *PowodPr* 46, 53, 68; *SkarKaz* 85a, 118a, 119b, 242b, 244b [2 r.], 454b, 580b; Twe przykazánie oczy nam zábáwia Wdźięczną rádołciá/ y łzczyra włtáwia Pánie twá chwałę/ ktorey nienárułzy Stárołł *SzarzRyt* A3v, B2, Dv.

chwala kogo, czego (321): *OpecŻyw* 179v; *RejPs* 151 v, 166v, 201, 212v; *SeklKat* N4v; *MurzHist* A3v; *KromRozm III* A6v; áby przez nas łzłá łłufłnie chwałá łego. *LubPs* F *marg*, A6v, B5, G3v, Iv, 14 (20); *KrowObr* 19[2 r.], 92, 95v, 131, 152v (11); *Leop* *A3v, AAa, *Ps* 27/7, 65/8, 144/5 (10); *BibRadz* I *6, 9d *marg*, 138c *marg*, 183d *marg*, *Ps* 33/2 (10); *GrzegRóżn* C2; *SarnUzn* D4v, D8v; Naydziełz wielką chwałę łmoka łonego/ thák iáko y zá wiewow łtárych bywáło *RejAp* 107, [14]v, 176; *RejPos* 50v, 116v, 202v, 204, 250 (14); *BiałKat* 98v, 156; *KuczbKat* 285; *RejZwierc* 42v, 186v; *WujJud* A2v, 16; ábył dla twoiey y twego wiecznego oycá chwaly/ wyłádzłł te bálwochwálłtwá/ błędy y

bluźnierftwá. *WujJudConf* 242v, 181; *RejPosWstaw* [41²]v [2 r.]; *BiałKaz* Gv; *CzechRozm* 14v, 203, 214v, 215; *KochPs* 46, 94, 167, 169, 215; *SkarŻyw* 368, 397, 533; *StryjKron* 146, 400; *CzechEp* 47, 284, 286, 297, 319, 326; *NiemObr* 92, 106, 112, 121, 127, 152 [2 r.]; *ReszList* 188; *ArtKanc* C2; *KochWr* 24; *LatHar* 168, 444; *WujNT* 38, 81, 124, 195 *marg*, 324 (11); *SiebRozmyśl* H3v; *PowodPr* 13, 18, 40, 49, 51, 83; *SkarKaz* 244a, 454b, 581b, 609b; *SkarKazSej* 688a, 699a. Cf »chwała Boga«, »chwała Pana«, *Wyrażenia przyimkowe*.

chwała komu, czemu (540): *BierRaj* 19v; czokolwye fyą chwały dzyeye pannye maryey od nałz *PatKaz I* 1v; *RejPs* 121, 151, 220; *GliczKsiąż* Av; *LubPs* A2v, N4v *marg*, Ov, V5 *marg*, Y4 (10); *KrowObr* 56v, 171v, 220 *marg*, 248v; *RejWiz* 52 *marg*, 160, Cc4v; *Leop Ps* 28/2, 1.Petr 4/11, 5/11, YY4v; Y wdzyęcznieyfzaby chwałá/ z onych Pánu byłá/ Co nędznie w łykach krzyczą/ niż s tych co zátyłá. *RejZwierz* 104v; *BielKron* 274; *GrzegRóżn* D3; *RejAp* AA2v, BB8, 56, 156, 159, 160; áby fie byłá ielzče owłzem wietłza chwałá onemu Pánu niebyełkiemu ich działá *RejPos* 18v, 19v, 89v, 224, 226 [2 r.], 272v, 304v *marg*, 352v; *BiałKat* 76; *RejZwierz* 8, 149, 195v; *CzechRozm* 115; *KochPs* 11, 40 [2 r.]; *SkarŻyw* 188 [2 r.]; *ArtKanc* K15v, T11v; *KmitaPsal* A5v; *GostGospSieb* +4v; *GrabowSet* T3v; *LatHar* 76; *WujNT* 16, 21, 93, 1.Petr 4/11, 5/11, *Apoc* 19/1; *SarnStat* 4, 195; *VotSzl* A4v. Cf *W funkcji równoważnika zdania*, »bądź chwała Bogu«, »chwała na wysokości Bogu«, *Wyrażenia przyimkowe*.

chwała od kogo [w tym: komu (3)] (17): *WróbŻołt* P5v; *RejPs* 95; *RejJóz* A5v; wdzyęczna chwałá páńfka od wiernych. *LubPs* G2v *marg*; *BielKron* 274; *RejAp* BB8, 55v, 198; *RejPos* 32v, 38v; *RejPosWiecz*³ 99; *RejZwierz* 195v; *WisznTr* 29; *ArtKanc* O, T11v; *LatHar* 106; *SkarKaz* 353b.

W funkcji równoważnika zdania optatywnego [komu; w tym: chwała Bogu Ojcu a. Bogu a. Ojcu (180); *z czego* (6), *za co* (3); *ze zdaniem przyczynowym: że* (4), *iż* (2)] (285): *Ofanna/ to ielt/ chwała fynuwi Dawidowému OpecŻyw* 71v, 161v [2 r.]; *Chwała oyczu y fynu y duchu fwiętemu. TarDuch* A4, A5v, A8, E4; *WróbŻołt* 142/21; *Chwała bogu oyczu y fynu. etc. RejPs* 23, 16v, 17v, 26v, 29, 30v (129); *RejJóz* M6, P7v; *RejKup* p6v; *LubPs* P2v, ffv *marg*; *Sámemu mádremu [!]* Bogu przez Iezulá Krytulfá ktoremv cześć/ y chwałá/ na wieki wiekom. *Leop Rom* 16/27, 1.Tim 1/17, 2.Tim 4/18, 1.Petr 5/11, BBB3; *Mqcz* 109b; *LeovPrzep* F3; *RejAp* 6, 9, 55v [2 r.], Dd2, Ee2v [3 r.]; *PaprPan* V2; *SkarJedn* 270; *Chwałá tobie Zbawicielu moy/ iżem fię ftał godnym ćierpieć co dla imienia twcgo. SkarŻyw* 363, 21, 28, 31, 41, 83 (24); *ArtKanc* A12, D19v, G13, 15, N16v (8); *GrabowSet* F3v, N4v; *LatHar* 16, 46, 59 [3 r.], 61, 62 (65); Bogu chwałá zá niewyłtowiony dar iego [*Gratias Deo super inenarrabili dono eius*] *WujNT* 2.Cor 9/14, s. 16 [2 r.], *Rom* 2/10, s. 545 *marg*, *Rom* 11/36, 16/27 (20); *WysKaz*)?(3; *SarnStat* 896; *SkarKaz* 205b, 489b; *PaxLiz* C3; *SkarKazSej* 683b; *Chwałáfz tobie Gołpodnie iedyny RybWit* C2.

W charakterystycznych połączeniach: chwała się dzieje (9), *stała się* (2); *chwałę brać* (2), *krzyczeć* (2), *mie(wa)ć* (24), *mówić*, *objawi(a)ć* (2), *odnieść (odnosić)* (4), *ofiarować* (5), *opiewać* (2), *opowiadać*, *(opowiedzieć, opowiadający)* (11), *przepowiedać* (2), *rozmnażać* (2), *rozślawiać* (2), *sławić* (2), *śpiewać* (*śpiewający*) (7), *wymawiać*, *wyrządzać* (7), *wysławi(a)ć (wysławować)* (15), *wyśpiewawać*, *wywyższać*, *wziąć* (13), *zwielbić; chwałą błogosławić, chlubić się, przyozdobion, uczczony, uwielbić (uwielbiony)* (6), *wślawiony, wynosić (wynoszony)* (4), *wysławiać (wysławować)* (2), *wywyższać* (2), *wyznawać*

(3); w chwale chlubić się (2), wywyższać (wywyższyć) (2); z chwałą chwalić, wywyższać, wyznawać (3); chwała (pana) Chrystusowa (14), godna (5), Jezusowa, matczyzna (=Matki Boskiej), można (2), niebieska, ojcowska (= Boga Ojca) (2), pocziwa (2), (po)winna (30), powinowata (3), prawa, prawdziwa (14), słuszna (3), stworzycielowa, święta (68), wdzięczna (15), wieczna (70), wiekuista (11), wielka (17), wielmożna (3), wierna (3), wyrządzana (2); chwała imienia (29), imieniowi (12); z zaimkiem oznaczającym Boga: chwała jego (187), m(oj)a (18), sw(oj)a (100), tw(oj)a (94); dom chwały (8), przybytek (3).

Frazy: »bądź (a. niech(aj) będzie) chwała Bogu itp.« [w tym: komu (103), z czego (13), za co (11), ze zdaniem dopełnieniowym: że (4), iż (2), bo (1), bowim (1), gdy (1)] [szyk zmienny] (105): *OpecŻyw* 21v, 71v [2 r.], 161v, 177v, 185, 190v; *TarDuch* Ev; *GlabGad* P8v; *WróbŻółt* 103/31, 148/14; *zaczobacz* czełcz a chwała bogv mylemv yzem załye ofthal panem zyemy *LibLeg* 10/62; *RejPs* 146v; *RejJóz* A5, N3v, P8; *SeklKat* A2v; *RejKup* dd6y; Niechże święta chwałá Páńfka na wieki wiekow będye *LubPs* X6, ffv, gg3v; *GroicPorz* mm4; *KrowObr* 190v, 220, 243; Stego wlfyłthkiego chwałá bądź Pánu Bogu [*Per omnia benedictus Deus*] *Leop* 2. *Mach* 1/17, *Gal* 1/5; *BibRadz* I *7, *l.Tim* 1/17; *BielKron* 31, 137, 412; *RejAp* 7 [2 r.], 31v, 53, 155, 156, 198; *RejPos* 18, 47v, 61; *RejPosWiecz_3* 99; *GrzegŚm* 55, 67; *RejPosWstaw* 22v; *CzechRozm* 5; Pánu bądź chwałá/ v którego były Ważné mé próby *KochPs* 39, 50; *SkarŻyw* 4, 70, 131; *CzechEp* 64; *NiemObr* 142; *WerKaz* 306; *WisznTr* 29; *ArtKanc* A18v, A19v, B6v, Cv, C4 (33); *Paprup* D2; *ActReg* 12, 54; *GrabowSet* P4; *KochFrag* 29, 48; *LatHar* 17, 20, 44, 106, 635, 751; *WujNT* Ddddddv; *SarnStat* 1020; *SiebRozmysł* F4v; Nie nam Pánie/ nie nam/ ále imieniu wielkiemu twemu bądź cześć y chwałá y pokłon od wfzytkiego ftworzenia na wieki wiekow. *SkarKaz* 353b.

»chwała (bądź a. niechaj będzie) na wysokości, na niebie (Bogu) (a na ziemi pokoy)« [w tym: komu (16)] [szyk zmienny] (20 : 1): *OpecŻyw* 17 [2 r.]; *MurzNT* *Luc* 19/38; Chwałá bądź na wfokości Pánu Bogu/ á na zyemi pokoy/ w ludzyoch dobra wola. *RejPos* 18, 19v; Chwałá Bogu ná niebie, Anieli śpiewáli/ Pokoy ludziom ná ziemi, mile zwiáłtowáli *ArtKanc* B3, B4v, B17v, B18, C9; *LatHar* 86, 347, 402, 530, 531 (8); Chwałá ná wfokości Bogu: á ná ziemi pokoy [*Gloria in altissimis Deo, et in terra pax*] ludziom dobrej woley *WujNT* *Luc* 2/14, *Luc* 19/38; *SiebRozmysł* F4v.

»pełne są niebiosa i ziemia chwały twojej itp.« (3): *CzechEp* 286; *LatHar* 94; choć wfzędzie ieft/ y niebo y ziemiá pełná chwały iego. *SkarKaz* 455a.

Zwroty: »chwałą chwalić, ma być chwalon« [szyk zmienny] (7 : 1): *OpecŻyw* 185v; ktorymy czyą chwalamy mam chwalycz *PatKaz* I 8v, 18v; *PatKaz* II 22; *SarnUzn* H4v; Ale tą chwałą nie ma być chwaloná/ [...] która przyłufze lámemu imieniowi Páńfkiemu. *RejPos* 304v; *WujJud* 53v, 264.

»chwałą czić, cześć czynić« [szyk zmienny] (3 : 1): *OpecŻyw* 182; *LubPs* S4v; ludzie święci [...] poználi Kriftufá Pána [...] gdy go tą chwałą czćili/ która lámemu Pánu Bogu należy. *RejPos* 3v, 3v.

»(od-, wz-)da(wa)ć, (wz)dający chwałę; chwała się oddawała; chwała (ma być a. niech będzie) (od)da(wa)na; odda(wa)nie chwały« [w tym: Bogu (61), Panu (40), Panu Bogu (45), imieniowi (11), (je)mu = Bogu (130), tobie (a. ci, a. -ć) = Bogu (61), jako Bogu (a. Panu) (9); za co (19), z czego (3), prze co (1), ze zdaniem dopełnieniowym: iż (9)] [szyk zmienny] (476 : 2; 1; 6; 5): *BierEz* G2v; wól ij ofiel pokłęknął/ panu fwému chwálę dál. *OpecŻyw* 20, 11, 12, 15, 16v, 17v (26); *PatKaz* II 23V,

50v, 51v, 52, 58 (12); *PatKaz III* 96v, 106; będą z radością śpiewać/ á chwałę panu bogu będą dawać [*clamabunt, etenim hymnum dicent*]. *WróbŻolt* 64/14, 28/9, P5v, 64/2, 94/6; *RejPs* 84v, 88, 105, 142, 144 (14); *KromRozm I* [H3] *marg*, [H3]v, N4v; *MurzNT Matth* 28/17, *Luc* 4/8; *KromRozm III* B4; *BielKom* G4; *LubPs* D, F2v [2 r.], G4, G4v, H (32); *KrowObr* 14v, 80v, 92, 121, 152, 212v; *RejWiz* 52, 157; I żali vmárłym cudá czynić będąiefz/ czyli Lekárze będą w fkrzeffác/ a chwałę thobie dawać [*aut medici suscitantur et confitebuntur tibi*]? *Leop Ps* 87/11, *Gen* 22/5, *Deut* 30/17, *Ios* 7/19, *1.Reg* 15/30, *4.Reg* 21/3 (25); *BibRadz I* *2, *5, *Gen* 24/26, *1.Reg* 6/5, *3.Esdr* 9/8 (11); *BielKron* 42v, 43, 95v, 111, 133 (9); *GrzegRóżn* Ov; *OrzQuin* O3v, Y; *SarnUzn* C3v, H4v, 117; ábyś nikogo inego nie chwalił iedno iednego Bogá/ á żadnemu inemu fтворzeniu ábyś chwały nie dawał *RejAp* 110v, AA2 [2 r.], BBv, CO, 9 [2 r.], 9v [2 r.] (90); *RejPos* 9, 18 [2 r.], 19v [3 r.], 21, 25v (50); *RejZwierc* 190v, 199, 199v, 200, 205 [5 r.], 266v [2 r.]; *WujJudConf* 72, 236; *RejPosWstaw* [21²]v, 111; *BudBib Bar* 2/15 [17]; *HistHel ktv*; *BiałKaz* G [2 r.], Gv, G2v; *CzechRozm* 17, 66, 102, 107v, 174v (9); Króleftwá swiátá tego páná wyflawiaycie/ Pánu chwałę powinná/ y wdzięczny pfalm daycie. *KochPs* 99, 32, 39, 49, 71, 94 (23); pokutę czyniác za grzechy náfze Bogu/ chwałę dáci/ w miłości y w pełnieniu woley S. iego. *SkarŻyw* 358, 58, 285, 358, 583 *marg*; *MWilKHist* H4v; *CzechEp* 11v, 79, 107, 138, 239 (13); *NiemObr* 106, 117, 118, 132; *ReszList* 161; Chwalmyż BOgá [...] w fwym fercu rádośnie chwałę mu wzdáváiác/ Z ták wielkiego dárú Syná wcielonego *ArtKanc* A4v, B4, B6, B6v, B18, D13v (27); *ZawJeft* 17; *ActReg* 57; *GostGosp* 1; *GrabowSet* H3v, I, L2v, M4v, N2v (13); *LatHar* +4, 2, 13, 15, 32 (29); *RybGęśli* C; *WujNT przedm* 25, 27, s. 5 *marg*, *Luc* 17/18, 18/43 (21); *SiebRozmyśl* F4v [2 r.], G [3 r.], G2, H4, I, L; *KlonKr* F4; *PowodPr* 52; któż fię ma rádowác z odkupienia [...] Syná Bożego/ y zá nie chwałę iemu oddávác? *SkarKaz* 634b, 456a; *CiekPotr* 62 [2 r.]; *CzahTr* B2v, C3, L; *GosłCast* 18, 19; *ZbylPrzyg* B2v.

»chwałę sprawowác« [szyk zmienny] (22): *LubPs* G2 *marg*; kthoremu był Ninus zbudowál kołcioł w Bábilonie/ á chwały Bołkie pod tym imieniem Iowifzá Bele fprawowáli iemu. *BibRadz I* 136a *marg*. Cf *Wyrażenia przyimkowe*.

»chwałę (u-, na-)czynić; chwały czynienie« [w tym: Panu (7), Bogu (3), Panu Bogu (4), imieniu (2), (je)mu = Bogu (8), tobie (a. -ć) = Bogu (5); za co (3)] = *adorare, confiteri Vulg* [szyk zmienny] (79; 1): *OpecŻyw* 38v, 180, 189v; *PatKaz II* 50v; *PatKaz III* 153; abych my nigdy nieprzeftali chwały rozliczney czynic fwiętey wielmożności twoiey. *RejPs* 129; wymyślali niezliczonych Bałwánów [...] i naczynili ięm rozlicznych chfál [...] iako fyny palić [...] famyh siebie rzezac *MurzNT* 73v; *LubPs* B6v, Hv, Pv *marg*, P2v *marg*, P5v *marg* (18); *Leop 2.Par* 20/18, *Ps* 29/10, 98 *arg*, 9, *Eccli* 35/10, *Is* 27 *arg*, 13; *BibRadz Ps* 25/7, *2.Mach* 8/27; *BielKron* 11, [852]v, 90, 114, 200v; *RejAp* 159v; *RejPos* 181, 182, 311; *BiałKat* 18v, 46 [2 r.], 273v; *RejZwierc* 202v; *WujJud* 184v, 241v; *BiałKaz* Gv; *SkarŻyw* 497; *ArtKanc* B3; *LatHar* 353. Cf *Wyrażenia przyimkowe*.

»chwałą ukoronowác, (jest) (u)koronowany« = *gloria coronare Vulg, PolAnt; gloria coronatus Vulg* [szyk zmienny] (10 : 14): Chwálá ij tzcíá vkoronowales go miły panie/ ij poftawiles onę nadewfłytki wczynki twoie. *OpecŻyw* 189, 187; *Leop Hebr* 2/7, 9; *BibRadz Hebr* 2/7, 9; *RejPos* 166; *CzechRozm* A2v, 8v, 12, 12v, 33 (10); *CzechEp* 272, 286, [402]; *CzechEpPORz* **4; Widzimy Iefufá/ dla boleści śmierci czćiá y chwałą vkoronowánego. *WujNT* 688, *Hebr* 2/7, 9.

»chwałę wieść« (4): [*Joatan*] Bożą chwałę wiodł według zakonu/ wżákże gornych ołtarzow niechał fpoкоюm przeciw Moizelzowym wítawom *BielKron* 88, 205v, 232v, 323.

»wyzna(wa)ć chwałę; wyzna(wa)nie chwały« [szyk *zmienny*] (22; 9): Bo iuz w pyckle trudno náleść człowyeká tákyego/ Ktoryby wyznawał chwałę imyenyá twoyego. *LubPs* B5, Cv, G3v, K2v *margin*, Q3, T3v (22); zmey dobrej woli będę wyznawał chwałę iego [*ex voluntate mea confitebor ei*]. *Leop Ps* 27/7; *RejAp* AA4; pewnieć on thákież y wítá y ięzyki náłze będye fpráwić raczył/ ku wyznawaniu fwiętey chwały fwoiey *RejPos* 299, 156, 206, 304v *margin*; *KochPs* 169; *ArtKanc* T4; *CzahTr* Kv.

Wyrażenia: »chwała boża (a. boska), Boga, bostwa« [szyk 304 : 26] (314 : 15 : 1): iestli chwály bożé zamielł- káwámy/ [...] fluffno nas wypędzi pán Iezus í kościola fwego *OpecŻyw* 58, 38v, 53v, 58, [162]v, 167, 171; *PatKaz III* 112v, 145v, 149v [2 r.]; *KlerPow* 3; *MetrKor* 46/46, 117, 175; To pienie poczina kościół fwięty przed záczeńim iney chwały bożey *RejPs* 140v; *SeklWyzn* e3; *RejKup* bb6v, bb7; *KromRozm I* A4, D3v, P, Pv, [P2]; *MurzNT* 18v, 93v; *KromRozm III* 16; náuká lámá yeft tákowe dobro/ ktore lám Bog wynálał/ y która nas naprzod Bożey chwały/ myernosći/ á zanosći vmyflu náuczyłá *GliczKsiqż* H, A3, E7v [2 r.], E8, PO; *LubPs* B5 *margin*, B6v *margin*, G4 *margin*, P, aa4 (8); *KrowObr* A, 36, 118v, 191 v; *OrzList* fv, f2v, f3; wroćili fię wywylzáiac chwały Boże áż ku niebu [*et benedicebant Deum in coelum Vulg*] *BibRadz* 1.*Mach* 4/24, I 3a *margin*, *Gen* 4 *arg*, I 3c *margin*, 108d *margin*, 136a *margin* (10); Cefarz [...] rofkazał/ áby zafię po Rzymfku Boża chwałá bylá w kościelech *BielKron* 230, 49v, 88, 200v, 201, 205v (9); *GrzegRóżn* A2v; *Mqcz* 60a, 325d, 419d; *BialKat* 46; *RejPos* 304; *BielSat* G, L4v; *HistLan* F5v; *KuczbKat* 295 [2 r.], 300, 390 [2 r.]; *WujJud* A2v, B2v, 47v, 53 *żp*, 75v, 107v; *WujJudConf* 12v, 13v, 15, 48v, 51v, 213v, 234v; *RejPosRozpr* c [2 r.]; *RejPosWstaw* 42, [1102]v; *BudBib* B3, C3v; *BudNT* a5; *CzechRozm* 72 [2 r.], 81, 106v, 181v, 190v (15); *SkarJedn* 402; *SkarŻyw* A2, 21, 80, 283, 348, 471, 532; *CzechEp* 27, 58, 161, 200, 264, 287, 366; *NiemObr* 4, 5, 23, 66, 150; *BielSen* 14; *Calep* 908a; *OrzJan* 94, 124; *LatHar* +9, 61; *RybGęśli* C3; Obáčz iáká iest władza y poważność kościoła Bożego/ około chwały Bożey: á miánowicie w kánonizácyej fwiętych/ y w wítawowaniu fwiąt ich *WujNT* 9; Bo vmiłowáli chwałę ludzká/ więcey niż chwałę Bożą [*quam gloriam Dei*]. *WujNT Ioann* 12/43, s. 233, 248, 287, *Ioann* 4 *arg*, s. 477 *margin* (15); fześć grofzy pláćić máią/ onému kościołowi zá dziefięćinę/ gdzie flucháią chwały Bożey [*ubi audiunt divina JanStat* 230]/ y przyjmuią kościelné fwiátości. *SarnStat* 187, 3v, 192; *PowodPr* 18, 51, 52, 53, 59, 75, 82; Abyfmy ich nie odrażáli od zbáwienia ich/ y chwały Bogá iednego. *SkarKaz* 312b, 316a, 453a, 456b, 457a [2 r.], 576a, 634a; *SkarKazSej* 682b, 698b, 700a. Cf »ceremonije i chwała boża«, »nabożeństwo i chwała boża«, »chwała boża i pobożność«, *Wyrażenia przyimkowe*.

»godzien (a. godny, a. godzień), dostojny (jest) chwały« [szyk 42 : 18] (58 : 2): Sczałnałz yeft fzywáta dzyeuyczo marya a kozdey chwały doftoyna *PatKaz I* 8v; Prorok wyznawa iáko iest wielkiei chwały godno wielmożne imię páná náłfego *RejPs* 161v, 23v, 95, 105v, 119, 134 (12); *KrowObr* 42, 69v [2 r.], 173, Vuv; *RejAp* 50v, 55; *BialKat* 333v; *KuczbKat* 225; *KochPs* 197, 215; *CzechEp* [416]; *ArtKanc* E19; *GrabowSet* Y; O Szczęśliwa Márya/ y chwały wízelkiey nagodniey[za *LatHar* 486, 458, [540] [4 r.], [541] [6 r.], 542 [4 r.], 543 [6 r.], [544] [5 r.], 545 [5 r.]; *WujNT* 760.

»ofiara, obiata chwały« [szyk 27 : 1] (27 : 1): fynu Dawidow/ [...] tobie będę ofiarował o biatę [!] chwały á gimienia pańskiego będę wzywał. *TarDuch* E3v; *Immola deo facrificium laudis* [...]

Ofiaruy ty panu bogu ofiarę chwały *WróbŻołt* 49/14, 49/14, 23, 106/22, 115/17; *KromRozm II* 12v, 13; *LubPs* N3, N3v, Y5, aa2; *KrowObr* 191v, Vu3v; *Leop Ps* 49/14, 23, 106/22; ofiarujemy Bogu ofiarę chwały [*offeramus hostiam laudis per omne Deo*]/ *tho iefth*/ owoc warg náleznych wyznawájących imieniowi iego. *BibRadz Hebr* 13/15, *Ps* 115/17; *WujJudConf* 233; *BudBib Eccli* 35/2; *LatHar* +8 [2 r.], 99; *WujNT Hebr* 13/15, s. 801, 841, 853. Cf *Wyrażenia przyimkowe*.

»chwała pańska, Pana« = *gloria a. laudatio Domini Vulg; laus Domini PolAnt* [szyk 64 : 6] (57 : 13); *RejPs* 144, 217, 224v; *RejJóz* E5v; *LubPs* G2v *marg*, K2v *marg*, M4v *marg*, Pv *marg* [2 r.], Tv (14); *Leop Ps* 144/21; *BibRadz Ps* 101 *arg*, *Is* 60/6, *Prov* 3 *arg*; *KochZg* A2; *RejAp* AA4; *RejPos* A3v, 217v, 305v; *RejZwierc* 187 [3 r.]; *WujJud* 218v; *KochPs* 156, 215; Z Wefelem y z rádością wżyfcy záfpiewaymy/ ízczyrą chwałę Páńfką śmieie poczynaemy *ArtKanc* K18v, Lv; *KochWr* 23, 25; *LatHar* 62 *marg*, 507; *WujNT 2.Cor* 3/18; Przyidá z Sábbý złoto y kádzidło niofác/ y chwałę Páńfką opowiadáiac. *SkarKaz* 516b, 244a. Cf *Wyrażenia przyimkowe*.

»(po)zwi(e)rzhnia (*a. zwirzchowna*), zewnętrzna chwała« [szyk 6 : 2] (7 : 1): O Ceremoniach/ y wftawach kościelnych/ zwierzhniei chwały bożej. *SeklWyzn* e3; będyełz miał ofobliwą pociechę s tych [...] Pśalmow/ íż kędy przypomina zewnętrzne chwały/ á czynienie dziek Teftámentu nowego *LubPs* Xv, S4v *marg*, X2 *marg*; *WujJud* 54 *marg*; *RejPosRozpr* b4v; *CzechRozm* 195v; *WujNT* 319.

Szeregi: »chwała i (a, ni) błogosławieństwo« [szyk 4 : 1] (5): Błogośławieństwo y chwałá/ y mądrość/ dzie- kowanie/ cześć/ moc y zwycięstwo Bogu *RejAp* 66, 7, 53v, 97v, 128v.

»chwała i bogomódlstwo« (1): bo na ftárość fwą Sálomon/ przez Pogáńfkíe Niewiáfty był zśzálóny: że ich Bogóm chwałę y bogomódlstwo czynił. *BiałKat* 18v.

»ceremonije, (i) chwała boża« [szyk 1 : 1] (2): *MurzNT* 73v; A przetoż trzebá ie wodzić do Zborow świętych ná kazánia/ áby poznawály ípofob chwały Bożey y *Ceremonie* święte [*ut ritus et caeremonias cognoscant*] *ModrzBaz* llv.

»chwała ani chłuba« (1): Anyeli [...] od nas żadney chwały ani chłuby tu nie potrzebuią *RejAp* 55v.

»cześć, (a, a(l)bo, ani, i) chwała; cześć z chwałą« = *gloria et honor Vulg, PolAnt* [szyk 598 : 55] (652; 1): Doftoienes panie boże náś wziętz chwálę ij czeftz/ bos ty wífytko ftworzył. *OpecŻyw* 189v, 17v, 21, 24, 30, 37v (18); *PatKaz II* 24, 50v, 51, 58 [2 r.], 69v, 75v; *GlabGad* P8v; *KlerWes* A; *WróbŻołt* 28/2 [2 r.], 3; *LibLeg* 10/62; *RejPs* 30, 79, 81, 90v, 96 (9); *RejJóz* A5, C3, M6, P7v; *RejKup* k3, Tv, dd6v; *KromRozm I* [H3]v, N4v, O4v, P; *KromRozm III* D2; *MrowPieś* A4; *BielKom* B2v; *GliczKsiqż* A3; Lubyęzną cześć wdzyęczną chwałę wy zyemfkye nífkości Vczyńcye Pánu fwoyemu też zá fwe zacności *LubPs* ff3v, A6, B6v, D, F, F2v (17); *GroicPorz* mm4; *KrowObr* A2, B3v, 2v, I4v, 19 (32); y wczynyli mu cześć á chwałę [*et adoraverunt eum*] *Leop 2.Par* 20/18, *A3v, l.Reg 15/30, 4.Reg 21/3, *Ps* 98 *arg*, 3.*Esdr* 9/6 (25); *BibRadz I* *2, *5, *7, *Hebr* 2/7, 1.*Tim* 1/17 (9); *OrzRozm* M3v; *BielKron* 13, 29, 43, 133, 141v, 376v, 412; *GrzegRóżn* D3; *OrzQuin* O3v, Y; *SarnUzn* C3v, G4v, H7; *RejAp* AA2v, BBv, CC, 1, 6 (57); *RejPos* 13v, 32 v, 38v, 47v, 61 (28); *BiałKat* 76, 333v; *GrzegŚm* 67; *KuczbKat* 280, 385, 415; *RejZwierc* 1v, 18, 195v, 199v, 266v [2 r.]; *WujJud* B4v, 53 [2 r.], 120, 176 *marg*, 241v *marg*, Ll2v; *WujJudConf* 19, 230v; *RejPosWstaw* [21²]v, 22v, [110²]v, 111; *BiałKaz* Gv, G2v; *CzechRozm* A2v, 8v, 12, 12v, 33, 52v (11); *KochPs* 176; *SkarŻyw* 31, 41, 80, 83, 127 (11); *MWilkHist* I; *CzechEp* 64, 79, 270, 272, 286 (11); *CzechEpPorz* **4; *NiemObr* 5, 92, 105, 106, 112

(10); *ReszList* 161; *WerKaz* 306; *ArtKanc* B3, B6v, E6, F19, F4 (20); K temu zágraycie w Cymbały/ Pánu wízelkiéy czći y chwały. *ZawJeft* 17; *ActReg* 12, 54; *GostGosp* 1; *GrabowSet* E, L2v, N4v, P4, V4, Xv; Ítáray fię [...] / ábyc żaden dzień nie vplýnął/ bez oddawánia czći y chwały Ípániálemu máieíftatowi Troyce przenađoítoyniejšzey *LatHar* 2, 13, 17, 32, 43, 44 (87); *WujNT przedm* 38, s. 16, 21, 38, 81 (40); *WysKaz* 36; *SarnStat* 4, 195, 896; *SiebRozmysł* G; *SkarKaz* 118a, 316a, 353a, 637b; *SkarKazSej* 683b, 698b, 699a, 700a. Cf *Wyrażenia przyimkowe*.

»chwała, (i, a, abo) dzięki(-a) (a. dziękowanie, a. dziękczynienie); dzięki(-a) z chwałą« [szyk 13 : 5] (15; 3) :tako żadná godzina niecháy niebędzie ktoreé by mu dzięki ij chwały niedziałál. *OpecŻyw* 64v; *PatKaz III* 149v; *RejPs* 159; *LubPs* aa2v; *BielKron* 11; *RejPos* 220v, 298, 311; *BiałKat* 348v; *KuczbKat* 225; A táka Ípráwá [...] ieft ofiárą práwá/ ofiárą chwały ábo dziękczynienia *WujJudConf* 236; *CzechRozm* 12; Bym mu dał z chwałą dżiękę/ Otworzył mi drogę *GrabowSet* V2v; *WujNT* 837; *CiekPotr* 62. Cf *Wyrażenia przyimkowe*.

»chwała i kochanie« (2): ([...] y vydzyely oną tayemnyczą w Íkrytoíšczy Íercza boškyego o w wyelykyey chwale y kochanyu boškyem) oth początku przebyuayącz *PatKaz II* 50v, 83.

»chwała i miłość« (1): Ku tobie iálny odraz [!] chwały y miłości/ O Pánie *SzarzRyt* B3v.

»moc(ność) [a. możność], (i) chwała« [szyk 7 : 4] (11): *BibRadz* I *6; *GrzegRóżn* L3; *RejAp* 7; *ArtKanc* M15, N2; vczynił nas kroleítwem y kápłany Bogu y Oycu Íwemu/ iemuż chwałą y moc [ipsi gloria, et imperium] ná wieki wiekow. *WujNT Apoc* 1/6, *przedm* 12, s. 24 *marg*, 1.*Petr* 4/14, 5/11, s. 881 *marg*.

»chwała, (i, a) modlitwa (a. modła)« [szyk 14: 7] (21): *OpecŻyw* 21v; yeítełz mahvmeth mvítapha. Boza chwała y modlithwa naczie nyech bandzie. *MetrKor* 46/46 [*idem* (2)] 46/117, 175; *WróbŻółt* 94/2, 6, 118/108; *KromRozm II* 12v; *KromRozm III* B4; *RejAp* 156v; *RejPos* 89v, 198; *BiałKat* 46; *KuczbKat* 300; *WujJud* 53v; *SkarŻyw* 21, 471; w nich [w *Psalmach*] fię do niego wiernych chwały y modlitwy zámykáią *CzechEp* 284; *WujNT* 850; *ZbylPrzyg* B2v. Cf *Wyrażenia przyimkowe*.

»nabożeństwo, (a, i) chwała boża« [szyk 5 : 3] (8): *BielKron* 330v; Pietas Bogoboyność/ Pobożność/ Nabożeństwo/ Boża chwałą/ chuć ku bożey służbie y ku Íwym Ítaršzym. *Mącz* 30lc, 35lb; *RejPosWstaw* 42; *CzechRozm* 241; Bo ínŹe chwały Boże y nabożeńítwá procz ofiáry/mogły bywác ná ínŹyech mieyfcách. *WujNT* 318; *SkarKaz* 580b. Cf *Wyrażenia przyimkowe*.

»chwała, (a, albo, i, ani) ofiara (a. ofiarowanie)« (6): Bo tám o chwale bożey á ofyárowányu/ co Grekowe liturgin wálánye zową/ zmyenkę czyni *KromRozm III* 16; *LubPs* Xv; *BielKron* 151v; *RejPos* 181; *KuczbKat* 80. Cf *Wyrażenia przyimkowe*.

»chwała i panowanie« (3): áby we wÍlyftkich rzeczách bylá cześć Bogu przez Iezufá Chryítufá/ ktoremu ieft chwałą y pánowánie [cui est gloria et imperium] ná wieki wiekow. Amen. *Leop* 1.*Petr* 4/11, 1.*Petr* 5/11; *WujNT* 1.*Petr* 4/11.

»chwała i (a) poczciwość« [szyk 1 : 1] (2): *RejPos* 166; á iákoby Źie miał Ípráwowác/ áby wždy y Pan miał chwałą y poczciwość z niego *RejZwierc* 4v.

»chwała i (abo) pokłon« [szyk 5 : 1] (6): *OrzQuin* Y; Záden onego Ciáłá nie pożywa/ áż mu pierwey chwałą y pokłon vczyni. *WujJud* 241v; *WujJudConf* 62; *SkarŻyw* 70; *WujNT* 16 [2 r.].

»chwała boża i pobożność« (2): *KołałSzczęśl* A2v; Dyabeł [...] odrąził ludzi od chwały Bożej y pobożności *PowodPr* 52.

»sława i chwala« [szyk 2 : 2] (4): Ktojemu cześć náuk/ [...] ławá y chwałá ná wieki wiekom. *LeooPrzep* F3; *SkarŻyw* 120; *ArtKanc* E5. Cf *Wyrażenia przyimkowe*.

»służba i chwala« [szyk 10 : 7] (17): *OpecŻyw* 58; *LubPs* dd3v; *OrzList* fv, f2v; *Mqcz* 419d; *CzechRozm* 106v; *SkarŻyw* A2; *CzechEp* 81; A k temu nas vczy/ że lię mu zwierzchnia łłużbá y chwałá nie podoba/ ielli nie z Duchá/ z prawdy á z łercá pochodzi. *WujNT* 319, 233, 287; áby [...] łłużbę świętą twoię y chwałę rozmnażał *SkarKaz*)(2v; *SkarKazSej* 683b. Cf *Wyrażenia przyimkowe*.

»chwała i (ani) sprawiedliwość« (3): *KrowObr* C2; Otworz oczy tve Pánie/ y obacz ifz cí vmárli w grobiech [...] nie będą tobie oddávać chwały ani łprawiedliwości [*honorem et iustificationem Vulg*], *BudBib Bar* 2/15[17], *Bar* 2/16[18].

»chwała, (a) wielmożność« (2): *RejPos* 347; ktojemu służy sławá y cześć y moc ná wieki/ y chwałá á wielmożność z oycem wiecznym [...] ná wieki wiekow. *SkarŻyw* 119.

»chwała, wysławianie« (2): Tobie przyftoi chwałá/ tobie wyłlawiánie *LatHar* 561. Cf *Wyrażenia przyimkowe*.

»chwała i wzywianie« (2): To prawdá/ iż chwałá oná y wzywánie ktorým był vczćion Iezus Chrifthus zá dni ciáálá łwego/ byłá chwałá y wzywánim po wietłzey części źiemłkim *CzechRozm* 195v.

Wyrażenia przyimkowe:»dla chwały« (41): *BibRadz* II 141a *marg*; w dálekich á głębokich pułtyniach láfow dla łpokoyney chwały Chriftułowey wiele Chrzełćian miełzkáło *StryjKron* 150; *SkarKaz* 6b; *SkarKazSej* 663b.

~ dla chwały kogo, czego (20): *PatKaz* I 1v; *Diar* 48; *DiarDop* 103; *KrowObr* 237v; *RejPos* 214; *CzechRozm* 220v; *KochPs* 181; Y przeto y ony kłáłtory pánieńłkie dla chwały Bogiń łwych mieli. *SkarŻyw* 71; *CzechEp* [414] [2 r.]; *NiemObr* 5, 113; *GrabowSet* 12v; *LatHar* 89, 434, 571, 624; *WujNT* 310; *SkarKaz*)(3. Cf »dla chwały Boga«.

Wyrażenia: »dla chwały bożej (a. boskiej), Boga« (13 : 1): iż małżeńłtwá nye dla częgo inłłwego sftawáją łie/ yedno dla chwały Bożej *GliczKsiąż* P6v; *KrowObr* 32; *BielKron* 113v; Teyże teź [*muzyki*] vziwáią w kołciele dla chwały Bożej *GórnDworz* H2v; *BudBib* bv; *CzechEp* 100v, 324; *LatHar* 134; *WujNT* 56, 233, 526; *PowodPr* 53; *SkarKaz* 45a; *SkarKazSej* 667b.

»dla pańskiej chwały« [szyk 1 : 1] (2): Ze v łiebie náukę gruntownieyřą máćie. Tám łye łtawćie/ ielli nie rołtérku prágniećie: Ale telko dla Páńłkiewy chwały łpór wiedźiećie. *KochZg* A4; *WujJud* 190.

Szeregi: »dla czci a (i) chwały« (7): *DiarDop* 103; *KrowObr* 32; ábyłmy zá pomocą iego/ y żywotow włáfnych dla czći á chwały iego niełzczędźieli. *NiemObr* 5, 113; *WujNT* 233, 310 [2 r.].

»dla sławy a chwały« (1): Bo theź Pan czáłem y dla łlawy á chwały łwey karze wierne łwoie *RejZwierc* 174.

»dla służby i chwały« [szyk 1 : 1] (2): *CzechRozm* 100v; Szełćdzieřiąty [*owoc przynoszą*]: wdowy y wdowcy/ w tym łtanie trwáiący dla łłużby y chwały Bożej *WujNT* 56. ~

»do chwały« (4):

~ *Wyrażenie*: »do chwały bożej« (4): á Krol [...] obiecał połowicę imienia nieiákiego S. Medárdowi/ ná wychowanie łług do chwały Bożey w kościele onym ktory zbudowác miał. *SkarŻyw* 528; *ReszHoz* 118; *PowodPr* 74; *SkarKaz* 453a. ~

»k(u) chwale« = *ad gloriam, in gloriam, in laudem Vulg* (404): *OpecŻyw* 140, 179v, 180v; *PatKaz III* 153; *Media nocte łurgebam ad confitendum tibi: [...]* Wpołnoci wltawałem ku chwale twoiey miły panie *WróbŻołt* 118/62; *RejPs* 72, 91v, 135, 146v, 172, 197, 219; *RejKup* cc4; *KromRozm I* P3; *KromRozm II* h3; *KromRozm III* E8; *MurzHist* Q2; *LubPs* M4, N4v, O2, Q2v *marg*, Q3 (9); *KrowObr* 67; *Leop Rom* 9/23; *OrzQuin* Aa5v; *RejPos* 191v [2 r.], 195v, 198, 198v, 204v (9); *RejZwierc* 210v; *BudBib* c3v; *CzechRozm* 173; *CzechEp* 87, [416]; *NiemObr* 6; *ArtKanc* I3; *GrabowSet* T4v, X2; kościół co rok wznawia podobne Ceremonie [...] ku chwale Chriřtułowey. *WujNT* 89, *Rom* 9/23, *2.Cor* 1/20; *WysKaz* 3; *CzahTr* B2v; *SzarzRyt* C4.

~ *k(u) chwale kogo, czego* (117): czokolvye może bycz vyřlovyono czlouyeczmy flouy to yeřt nyedofateczno ku chwale tey myley panny *PatKaz I* 13v; *PatKaz II* 21; *KłosAlg* A4v; *WróbŻołt* 7/18, 43/9, 121/4; *RejPs* 50, 153, 153v, 199, 200v, 202v, 224; *SeklKat* D2, E2, F; *LubPs* A6, H4v, Y4, Z5v *marg*, dd4 *marg*; *KrowObr* 169v, 170; *RejWiz* 38; *Leop 2.Par* 7/6, *Rom* 3/8; *BibRadz I* *3v, *Rom* 3/8; *BielKron* 24v [2 r.], 56, 318v; *LeovPrzep* D; *RejAp* 110v, 119; *HistRzym* 38v; Acź ieřt iemu wdzięczne łpołączne zebránie wiernych iego/ a zwłázczá w domu ku chwale iego zbudowánym *RejPos* 24, 27, 42v, 43, 53v, 54v (30); *GrzegŚm* 6; *HistLan* F5v; *KuczbKat* 385; *RejZwierc* 2, 254v, 257v; *WujJud* 181; *RejPosWstaw* 42; *CzechRozm* A6v, 88v, 163, 194, 213, 214v; cźęřto łię modlić/ áby Bog záchował lud řwoy ku chwale imienia řwego [*ad gloriam nominis sui*]. *ModrzBaz* 114; *StryjKron* 146, 161; *CzechEp* 167; *CzechEpPORz* *3v; *NiemObr* 104; *ArtKanc* B6, M18v, P19v; *LatHar* 21, 620; *WujNT przedm* 27, s. 38, *Rom* 3/7, *Eph* 1/6, 12, 14; *SarnStat* 3, 4, 370, 986, 1067, 1086; *SiebRozmyśl* M2v; *SkarKaz* 120a. Cf »ku chwale Boga«, »ku chwale Pana«.

k(u) chwale komu, czemu (65): abychmy [...] nařladowali co nam przyřtoi a włáfnie przylezy ku chwale řwiętemu imieniowi twemu *RejPs* 87v, 89v, 97 *marg*, 199; *LibMal* 1544/84; *SeklKat* E2, T2; *MrowPieř* A3; *GliczKsiąż* B, G5; *LubPs* A2, A5v, B, V5 [2 r.], Y6 [2 r.] (12); *Leop Ier* 33/9; *BibRadz I* *6, 111a, *1.Petr* 1/7; Perřowie Koniá palili ku chwale Słóńcu *BielKron* 24v, 5v, 13, 14, 24v [3 r.], 25v (13); *Mącz* 9a, 213d; *GórnDworz* T3v; *HistRzym* 99v; *RejPos* 24v, 61v, 166, 173, 192 (12); *BiałKat* 148v; *RejZwierc* 187; *WujJud* 234v; *BudBib Eccli* 49/14; *SkarŻyw* 16; *ArtKanc kt*, N11; *GrabowSet* M4v, X2v; do więřřzych rzeczy ku chwale Pánu Bogu řřzechmogáczemu/ á ku wieczney řłáwie W. M. [...] godnieyřzym řługá być vřiřuię. *KołakSzczęřł* A2v.

Zwroty: »k(u) chwale (na-, po-, u-)czynić« = *in gloriam facere, facere ad laudandum Vulg* [*szyk zmienny*] (20): *PatKaz III* 145v; *LubPs* gg3v; *Leop 2.Par* 7/6; *BibRadz I* 111a *marg*; *BielKron* 16, 26v, 51, 63v, 76; *Prot* C2; *RejPos* 65v, 237; Prawdá ieřt/ winnichmy czynić dobrze ku chwale Pánu Bogu *WujJud* 234v; *CzechRozm* 50, 88v, 213; Choćia tedy iećie choćia piiećie ku chwale Bożey wřyřtko cźyńćie. *KołakSzczęřł* C; *WujNT* 135, 600, *1.Cor* 10/31.

»k(u) chwale sprawowác (się) (*a. sprawić*), *sprawiony* (*a. sprawian*)« [*szyk zmienny*] (10 : 10): *KłosAlg* A4v; *RejPs* 199; *LubPs* aa, ee3; *RejWiz* 52v; *BielKron* 24v; że thá iego niemoc nie ieřth řmierthelna/ ále ieřt řpřawiona ku chwale Bożey *RejPos* 352v, A3, 44, 47, 83, 166 (11); *RejZwierc*

257v; ná oštátek Florze [...] Kofćioł zbudowáli [!] [...] niewštydliwe rzeczy špráwuiać iáwnnie ku iey chwale *StryjKron* 145; *ArtKanc* K11v.

Wyrażenia: »k(u) chwale bożej (a. boskiej), Boga, bostwa« = *in gloriam Dei PolAnt* [szyk 99 : 1] (94 : 5 : 1): *PatKaz I*1v; *PatKaz III* 145v; *LibLeg* 8/132v; *WróbŻołt* 121/4; *RejPs* 140v, 156v, 175, 215 marg; *SeklKat* Gv; *DiarDop* 103; *GliczKsiąż* F7v; WY ktorzy [...] Przynoście duſze ſwe ku chwale Bogá ſwego *LubPs* gg6, H4v marg, O3 marg, T2v, dd2v, ff2, gg3v, hh2; *GroicPorz* av, o3v; *KrowObr* 139; *Leop Ps* 66/1; niekory Etyopczyk [...] przyiechał był ku chwale Boſzey do Ieruzálem [*qui venerat adoraturus in Hierusalem*]. *BibRadz Act* 8/27, I 43c marg, 91a marg, 203c marg, 2. *Cor* 4/15; przetho wšytki Płánety y Gwiazdy ku zachodu ſłońcá ſie ſćiągną ku chwale Boſkiewy *BielKron* 465, 11, 11v, 12v, 13, 29 (27); *OrzQuin* E2; *RejAp* 78, 141v; *RejPos* 24, 203 marg, 352v; *BielSat* G4v; *KwiatKsiąż* [C2]; *WujJud* 181v, 212; *RejPosWstaw* [41²]v [2 r.]; *BudBib* b3; *BudNT* a5; Potym mu Sceptrum złote w práwá rękę włóżył/ iábłko w lewą/ by páńſtwo k chwale Boſzey mnożył. *StryjWjaz* C3; *CzechRozm* A2v, 1v, 24, 100v, 101v (12); *ModrzBaz* 59; *SkarŻyw* 47 marg; *CzechEp* 206; *NiemObr* 6; *ReszHoz* 140; *KolakSzczęśl* C; będąc nápełnieni owocu ſpráwiedliwoſci przez Ieſulá Chriſtuſá/ ku chwale y czci Boſzey [*repleti fructu iustitiae per Iesum Christum, in gloriam et laudem Dei*]. *WujNT Philipp* 1/11, s. 26, 99, 108 [2 r.], 135, 159 (17); *SarnStat* *8, 3, 1020. Cf »ku bogomodłſtwu a chwale bożej«, »ku chwale bożej i ku naboſeńſtwu«, »ku poſłudze a chwale boskiej«.

»k(u) chwale pańskiey, Pana« [szyk 31 : 3] (28 : 6): *RejPs* 216; Vdaycyelz ſie vltá me yuž ku Páńſkyey chwale *LubPs* ffv, A6, O5v, P marg, aa2v marg, aa4 marg, ff3v [3 r.]; *RejZwierz* 105v; *BibRadz Ps* 35 arg, 134 arg; *BielKron* 74; *SarnUzn* A3; *RejAp* AA2; *RejPos* 32v, 47, 202v, 207, 228v (11); *BiałKat* 136; *RejZwierz* 64v, 187; *WujJudConf* 181; Byſmy [...] żyli w ſpráwiedliwoſci: Ku chwale Páná ſwego *ArtKanc* K6; Lody/ ſniegi/ y rofy/ Ku wieczney chwale Páńſkiewy/ nieſcie głófy. *GrabowSet* V4v; *WujNT 2. Cor* 8/19.

Szeregi: »ku bogomodłſtwu, (a) chwale bożej« (2): ktore rzeczy náuká Kryſtuſowá nawyęcey záleca/ w rzeczach duchownych á ku bogomodłſtwu á chwale boſzey naleſzących *KromRozm III* F2v, F3.

»k(u) czci, (i, a) (ku) chwale« = *in gloriam et laudem Vulg; in laudem et honorem PolAnt; ad laudem et gloriam a. et honorem, ob reverentiam JanStat* [szyk 130 : 4] (134): *RejPs* 188v; *LibMal* 1544/84; *SeklKat* F, T2; *MrowPieś* A3; y rodzicy [...] nyech dzyeci karzą [...] áby ſnich co dobrego mogło vroſć/ coby było ku czci/ y ku chwale pánu Bogu *GliczKsiąż* G5, B; *LubPs* A2, A5v, A6, B, H4v (14); *SeklPieś* 20; *BibRadz I* *6, 1. *Petr* 1/7; Cerery ku czci á chwale palono Swinię/ iž iey zboſze rádá płowála *BielKron* 24v, 5v, 11, 12v [2 r.], 13 [2 r.], 14 (21); repono, offero, oblationem facio, Inde αναθημα, oblatio, sacrificium, Offiárá/ ktorą pogáńſtwo Bogóm á báłwanóm ſwym ku czci á chwale záwiefzawáli w ych boſnicách. *Mącz* 9a, 185b, 213d; *SarnUzn* A3; *RejAp* AA5; *GórńDworz* T3v; *HistRzym* 99v; *RejPos* A3, 27, 34v, 42v, 44 (45); *BiałKat* 136, 148v; *KwiatOpis* A2v, B3, [C2]; *KuczbKat* 240; *RejZwierz* 1v, 2, 36, 113v, 187, 254v, 255; *WujJud* 212; *RejPosWstaw* 42; *ArtKanc kt*, M18v, N11; *GrabowSet* X2v; *LatHar* 21, 44, 620; *WujNT przedm* 27, s. 26, 38, 99, 108 [2 r.] (9); *SarnStat* 3, 4, 370, 986, 1067; *SiebRozmyśl* M2v.

»ku chwale i dziękowaniu« (2): Namowá ku wierney chwale y dzyękowániu. *LubPs* ffv marg, ff4v.

»ku chwale bożej i ku nabożeństwu« (1): á wżyfłtkich náofłátek ku chwale Bożey y ku nábożeńftwu wzbudzáią. *WujJud* 47v.

»ku posłudze a chwale boskiej« (1): Chodził ten Helkaná według wftáwy zakoná do Sylo/ gdyze był dom Boży/ ku posłudze á chwale Boskiej. *BielKron* 62.

»ku chwale i ku sławie« (1): Aby cię dał wysłzym náde wżyfłtki narody/ ktore poczynił/ ku chwale/ y ku sławie/ y ku wczćiwości *BudBib Deut* 26/19. [*Ponadto w innym połączeniu strukturalnym 1 r.*].

»ku uczciwości i chwale« (1): przełóży cię nád iny lud kthory ftworzył ku wczćiwości y chwale fwoiey. *BielKron* 44.

»ku chwale i ku wysławianiu« (1): ábyfłmy zacnymi cnotámi náfłzymi pobudzáli ludzie ku chwale y ku wyflawianiu Boskiego Imienia *KuczbKat* 385. ~

»na chwałę« (88); *WróbZółt* 103/31; *RejPs* 218v; *Leop Eccli* 49/14; Rozum/ vrodę/ y ine przypadki/ ná chwałę fwą Pan dáwać raczy. *RejPos* 201v *marg*, 30; *CzechRozm* 227; *SkarŻyw* 4; *LatHar* 27, 72, 147; *WujNT* 322; Od ciebie wżyfłtko/ y do ciebie niech fię ná chwałę twoię obraca wżyfłtko. *SkarKaz* 353b, 456a, 458a.

~ na chwałę kogo, czego (24): Dáwid wftáwłfł y iáł fpiéwatz/ na chwałę dziewice Marié *OpecŻyw* 180; *PatKaz II* 23v; *PatKaz III* 107; *RejPs* 121 v, 217v, 220; *RejWiz* 182v; *BielKron* 273; *RejPos* 222v, 348v; *SkarŻyw* 278, 312, 538; fchadzamy fię [...] ná prawdziwą chwałę imienia Páńfkiego *NiemObr* 23; *ReszPrz* 26; *LatHar* 45, 72, 93, 348, 508; *WujNT przedm* 27, s. 348 *marg*, 700; *PowodPr* 43.

na chwałę komu, czemu (18): *PatKaz II* 19; *RejPs* 104v, 191v, 201 *marg*; *HistAl* Mv; *BielKron* 266v; *GórnDworz* V4; *RejPos* 53, 278v; á ná chwałę bogom fwoim/ zbudowáli koniá wielkiego z drzewá/ y pięknie gi vmálowáli *RejZwierc* 167v, 186; *SkarŻyw* 52, 63, 253, 325; tákże wżyfłtkim Bogom ktorych máią 15. ná chwałę po kuflu piwá wypiją bez dotykánia rak [!] *StryjKron* 161; ále do kilku fet lat poty^m/ wierni Chriřtyánie/ domow ná chwałę Bogu/ ofobliwych nie budowáli *NiemObr* 23; *WujNT* 615.

Zwrot:»na chwałę czynić, uczynion« [*szyk zmienny'*] (3 : 1): *RejPs* 157v; *SkarŻyw* 455; Ołtarz z ziemie zbudowáwłfł. Czyniłem ná nim ofiáre Ná cześć y ná chwałę twoię. *MWilkJHist* G; *WujNT* 615.

Wyrażenia: »na chwałę bożą (a. boską), Boga« = *pro gloria Dei Vulg* (17: 2): *RejPs* 168 *marg*; *DiarDop* 104; *BibRadz* I *4v; *RejPos* 157; *KuczbKat* 295, 300; *Oczko* 4v; *SkarŻyw* 1, [237], 422, 497; *LatHar* +9, 72; ięzykow fwych ná chwałę Bożą y ná zbudowanie bliznich wżyfłciąc *WujNT* 186, *Ioann* 11/4; *SkarKaz* 577b. Cf »na chwałę boską, modlitwę«, »na służbę i chwałę bożą«.

»na chwałę pańską, Pana« (3 : 1): Zeřcye fpołeczne ná chwałę Páńfką/ plátne v Páná. *RejPos* 349v *marg*, 237; *SkarŻyw* 567; Dawidowi [...] dał Gád Prorok pokutę rofkázuiąc mu/ *vt extruat altare D^{omi}no* żeby zbudował ołtarz ná chwałę Páńfką. *WysKaz* 30.

Szeregi: »na cześć, (a, i) (na) chwałę« (25): *PatKaz II* 19, 23v; pan Bog [...] pořila ducha zewnětrznego [...] powiadaiąc iemu to czo fię iemu zda na cześć y na chwałę fwoię *GlabGad* L7; *RejPs* 104v *marg*, 191v, 220; *BielKron* 273; Herkules [...] hnet/ ná cześć á chwałę Iowifłzewi bogu/ tákże w tym kráiu/ gry/ ábo ćwiczenia Olimpijřskie połthánowił *GórnDworz* V4; *RejPos* 53, 222v; *RejZwierc* 186; *SkarŻyw* 52, 63, 193, 312; *MWilkJHist* G; *ReszPrz* 26; *LatHar* +9, 45, 72, 92 [2 r.], 93 (9); [*tę pracę*] na wiefłżą cześć y chwałę iego [...] ofiáruię. *WujNT przedm* 27, s.347 *marg*.

»na chwałę i na dziękowanie« (1): Co iż ná chwałę y ná dziękowanie Pánu Bogu [...] czynili *WujNT* 615.

»na chwałę boską, modlitwę« (1): Ráno wftáią ná chwałę boską/ modlitwę y śpiewania *SkarŻyw* 363.

»na chwałę i na ofiarę« (1): áby byli łobie yczynili [...] przybytek/ do ktoregoby łie mieli łchodźć ná chwałę iegó/ y ná ofiary łwoie wedle zwyczáiów łwoich. *RejPos* 348v.

»na służbę i chwałę bożą« (2): *KuczbKat* 350; Nakłády ná nabożeńłtwo/ ná służbę y chwałę Bożą vczynione/ łą vczynki dobre *WujNT* 114. ~

α. *Psalm, hymn religijny, pieśń pobożna; cantio, hymnus, laus, paean* *Mącz* (25) : *WróbŻółt* V; *LubPs* gg; Chwałá Dawidowá. *BibRadz Ps* 144/1; á przyłthoynemi chwałámi wyłławiayćie go/ tak w piołnkách vłtnych/ iáko y na Arfach. *BibRadz Eccli* 39/18[20]; Hymnus, latine laus, cantio, Chwałá/ dziękowanie. *Mącz* 160c, 272c; *GrzegŚm* 25; *ArtKanc* B2v.

chwała kogo (4): *Leop Sap* 18/9; A będziećie ták mowić w chwałách wálznych [*et collaudate canticum Vulg*] *BudBib Eccli* 39/19, *Ps* 106/12; *ModrzBaz* 132.

W charakterystycznych połączeniach: wysławiać chwałami; chwała(-y) anielskie, Dawidowa, jego, moja (2), *przystojne, ranne, swa, wasza, wieczorne; ojców chwały.*

Zwroty: »chwalić w chwale« (1): GOtowe ieft łerce me Boże/ gotowe łerce moie: łpiewáć y chwálic będe w chwale moiey [*cantabo et psallam in gloria mea*]. *Leop Ps* 107/2.

»śpiewać (a. wyśpiewywać), piáć chwałę; śpiewać w chwale« = *laudes canere Vulg, Modrz; collaudare, decantare laudes, psallere voce psalmi Vulg; cantare laudem PolAnt* [szyk zmienny] (10 : 1; 1): *Adiutor meus tibi pfallam* [...] Włpomożycielu moy łthobie ia będe chwałę łpiewáł *WróbŻółt* 58/18, 103/33; *Leop 2.Par* 20/22, *Ps* 97/5, 107/2, *Sap* 18/9; Wypułzczáyćie wonność/ á śpiewayćie chwały [*et collaudate canticum Vulg*] *BibRadz Eccli* 39/17[19]; *BudBib Ps* 106/12, *Sap* 18/9, *Eccli* 39/39 [41]; *ModrzBaz* 55v, 132.

»chwałę uczynić« (1): *Leop Matth* 26/30 *cf* »hymna abo chwałá«.

Szeregi: »hymna abo chwałá« (1): A Himnę ábo chwale Bogu vczyniwiłły [*Et hymno dicto*]/ wyłli ná gorę oliwną. *Leop Matth* 26/30.

»pieśń i chwałá« (1): A na ten czás gdy záczyłi pieśń y chwałę [*clamore et laude*/ tedy Iehowá nápuścił rozruch ná łyny Hámmonowe *BudBib 2.Par* 20/22.

»chwały lub Psálterz« (1): Chwały lub Pfałterz ná liśćie 291. *BudBib* c4v.

»chwałá i śpiewanie« (1): *Paean, Cwałá* [!]/ Cześć [...] Miáłto włzelákiey chwały y śpiewania ku czcy bogóm bywáyącego. *Mącz* 272c.

β. *Kosztowności, naczynia kościelne* (1) :

Wyrażenie: »chwałá Pana Boga« (1): iż Ksiádz Biskup złupił kośćioły z chwały Pana Boga *Diar* 59.

a. *Religia; kult; prawdy i zasady wiary* (250) : *RejPs* 92; *RejKup* o2v; *MurzHist* Mv; A rác z zyemye wytráćić pogańłtwo włłeteczne/ Ktorzy byli chwałę twą Pánye zátłoczyli/ A włłytki wyerne twoye łrodze wytráćili. *LubPs* C3, A4 [2 r.], F4v, P, R3v, S3 (13); *KrowObr* 153; *Leop Ps* 84/10, *Ioann* 5/44; *BibRadz* I 3a *marg*, 383c *marg*; *BielKron* 13v; Lecz iż Pan wiernych łwyc nigdy opuśćić nie chce/ pobudza przedłię ludzi poczćiwe ku obiáłnieniu chwały łwoiey/ á dodawa im Duchá łwego łwiętego

RejAp AA3v, 114; á pobiliście wżytki Proroki/ ktorzy wam powiedáli o tey nowej chwale á o thym nowym zbáwicielu *RejPos* 24, 198v, 290v, 323, 350v; *WujJud* 207 [2 r.]; *WujJudConf* 243; *BudBib Sap* 18/8, 4. *Esdr* 1/38; *NiemObr* 84; *ReszPrz* 47; *ArtKanc* G17; Obierayćieź łobie tedy Polacy/ ábo P. Bogá/ y całą chwałę/ y opiek zakonu iego/ [...] ábo niewolą Pogáńfką *PowodPr* 81, 15, 81.

chwała kogo, czego (54) :*RejPs* 70v, 99v; *MurzHist* B2; *MurzNT* 111; zborzmy przybytki Bogá nawyzłłego/ A wytráćmy tu z zyemye włlytkę chwałę yego. *LubPs* R3, R2v, R3v, hh5; *RejZwierz* 107v; *BibRadz* I *2v, *Eccli* 39/12; *BielKron* 196v; *SienLek* 196; *RejAp* 150; *RejPos* C4v, 72, [226], 228, 252, 314, 314v; *WujJud* 3, 231; *BudBib* c4; *SkarŻyw* 358; *CzechEp* 101; *Phil* [S5]; *PowodPr* 44; *SkarKaz* 116b; *SkarKazSej* 699a. Cf »chwała bałwanow«, »chwała (Pana) Boga«, »chwała Pana«, Cf *Wyrażenia przyimkowe*.

W charakterystycznych połączeniach: *chwałę brać, objaśniać, odmienić* (4), *opowiedać, (po-, ze-)psować* (4), *potępić, potłoczyć, (po-, za-)tłumić* (5), *roznaszać, stroić, szczycić, wkładać, wygładzić, wytracić, wyrzucić* (2), *wywrocić (wywracać)* (2), *wyznać, zacimiać, zatłoczyć, zgwałcić* (2), *zhańbić* (2), *zmyślać, zniszczyć, zwiastować; chwały bronienie, chwycić się, (na)uczyć* (2), *objaśnienie* (3), *omieszkanie, postanowienie, przywrocenie, szukać, szukający, wywyższenie (wywyższanie)* (2), *zatłumienie; miejsce chwały, nieprzyjaciel chwały; sprzeciwiać się chwale; ku chwale pobudzać, ponukać, przywieść (przywodzić)* (4); *na chwałę obrocić; trwać na chwale; o chwałę frasować się, starać się, zastawiać się, zastawienie się; od chwały odrywać* (2), *odwrocić się* (2); *przy chwale zachować; w chwale rość, zachować się; w chwałę udać się* (2); *z chwały złupiony; chwała fałszna (fałszywa)* (3), *jego* (28), *kościół, marna, niepobożna, nowa, obrzydła, omylna* (2), *(Pana) Chrystusowa* (5), *pilna, plugawa, praw(dziw)a* (22), *prożna, stateczna, sw(oj)a* (7), *święta* (13), *tw(oj)a* (10), *wieszczą, wielką, własną, wymyślona* (2), *zła, złościwa*.

Zwroty: »chwały czynić« (1): *HistAl* Kv cf »bałwochwalska chwała«.

»rozmnażać, (po)mnożyć chwałę, rozmnożenie chwały itp.« [szyk zmienny] (34): *OpecŻyw* 67; *RejPs* 204v; *MurzNT* 93v; Kiedyby Wiláncyuszowe księgi były/ iáko fą Ieronimowe/ tak mi fię zda/ iżby dáleko lepźe były/ y ku rozmnożeniu chwały Bożey pożytetznieyźe *KrowObr* 216v, 33, 186v; *Leop Eccli* 50/20; *BielKron* 86v, 99, 139v, 144; *SienLek* 196; *RejPos* C4v, 43, 72, 252, 314; *WujJud* 54, 126v, 230v; *WujJudConf* 54; *CzechRozm* 215v; *SkarŻyw* 306, 355, 356; *CzechEp* 101; *ArtKanc* K16v, Lv; *Phil* [85]; *SarnStat* 3, 166, 192, 195; Która [*Dziewica przeczysta*] mu rofkazála chwałę Bożą mnożyć *KlonWor* 47.

Wyrażenia: »chwała bałwanow, bałwańska« (5 : 2): *RejPs* 202; Iáka iest obrzydła chwałá bałwánow przed obliczym Bożym *LubPs* V5 marg, S4, aa marg; *RejAp* 83v [2 r.]; chytro Chrześciáńfką prawdę y wyznánie iey gubił/ y do chwały bałwáńfkiey przymuśzał. *SkarŻyw* 392.

»bałwochwalska chwała« (1): wiele mąk podeymuieź/ ile bogow ábo bałwochwálskich chwał czyniź. *HistAl* Kv.

»chwała boża (a. boska) (praw(dziw)a), (Pana) Boga (a. bogow, a. bożkow)« = *claritas Dei Vulg; religio Dei Modrz; cultus divinus JanStat* [szyk 124 : 14] (121 : 17): *OpecŻyw* 67; *RejPs* 157v; *KromRozm* I F3v; *MurzHist* B2, H3v; *MurzNT* 73v [2 r.], 76, 93v, 108v [2 r.], 111 [3 r.], 116; ale to jest scandalum albo uczyć fałecznie odwodząc od chwały bożej lud krwią jego sobie odkupiony,

albo cierpieć takowych, ktorzy odwodzą. *DiarDop* 104; *GliczKsiąż* H3; *LubPs* D2v marg [2 r.], S6v marg, dd6 marg; prawdziwą chwałę Bożką zhanbił/ y pothępił *KrowObr* 53v, 56, 186v, 216v, 227v; *RejWiz* 52 marg, Cc8v; *Leop* 1. *Tim* 1/11; Náuca kthorym vmysłem pogáni mieli fię chwyć chwały Bożey. *BibRadz Is* 60 arg, I *2v, *3v, 3c marg, 251a marg, *Ps* 69 arg (11); *BielKron* 86v, 99, 139v, 144, 170 (14); *GrzegRóżn* H, Ov; *SarnUzn* B7v; *RejAp* 30; *RejPos* 50v [2 r.], 79; *BialKat* 216; *WujJud* 4v, 34, 54, 126v, 140; *WujJudConf* 40, 54; *RejPosWstaw* [41³]; *BudBibKaw* A3v; *BudNT przedm* dv; *CzechRozm* 44v, 70v, 71v, 89, 107v (12); *ModrzBaz* 23v; *SkarJedn* 366; *SkarŻyw* 230, 306, 356, 583; *CzechEp* 26, 47 [2 r.], 50, [405]; *NiemObr* 5; *WerKaz* 296; *ArtKanc* K18v, Lv [2 r.]; *ZawJeft* 5; Y odmienili chwałę nieśmiertelnego Bogá *WujNT Rom* 1/23, s. 136, 2. *Cor* 4/6; *WysKaz* 42; *SarnStat* 3, 4, 166, 178, 192 (9); *PowodPr* 14, 26, 40, 59; *SkarKaz* 120a, 313b, 421a, b; gdyż oni iuz fpogánieli y fturczeli/ [...] bołtwo Syná iego/ y kościoł ś. iego bluźniąc/ y chwałę Bożką płuiąc? *SkarKazSej* 686a, 666b, 700b; *KlonWor* 47. Cf *Wyrażenia przyimkowe*.

»korona chwały« (1): Oycu mamy dąć koronę chwały *HistRzym* 100v.

»(praw(dziw)a) chwała pańska, Pana« [szyk 20 : 1] (20 : 1): *MurzHist* M2; *MurzNT* 111 marg; Iż niebo y zyemyá pierwey przeminąć muřą/ á fłowá y chwałá Páńfka nigdy nye przeminie. *LubPs* X4 marg, B3v marg, F4v marg, R2v, Z marg, aa4; *BibRadz* I 111b marg; *RejAp* 113v; ktorzy fie byli zefzli do tego/ roznalzáiác thę chwałę Páńfką po rozliczných kráinách oných. *RejPos* 297, 43, 50v, 347; *WujJud* 3, 230v; Aby chwałá prawdziwa/ Páńfka wyniřczáá. *HistHel* B3; *KochWr* 25, 26. Cf *Wyrażenia przyimkowe*.

Szeregi: »kościół i (abo) chwała« [szyk 5 : 2] (7): ZAmyka w łobye ten Pfalm Prorocką modlitwę zá ludem Bożym/ y zá kołciołem iego/ ábo zá chwałá Páńfką/ náprzećiw pogánom *LubPs* R2v; *SkarŻyw* 358; *WujNT* 848; *WysKaz* 42; *SkarKaz* 421b; *SkarKazSej* 666b, 686a.

»modła. albo chwała« (1): napřednieyfzy łobie grzech á omierzenie Pan poczýta tych ktorzy fie vnofzá zá infzymi modłami álbo chwałami báltwánow *RejAp* 83v.

»nauka a chwała« (2): *LubPs* A4; Ktorego kroleřtwá moc/ vrząd/ y obroná nie ieřt ćieleřna/ [...] ále tylko[...] w łowie Bożym/ náuce zbáwienney/ á w chwále Bożey należy. *CzechRozm* 255.

»chwała i (a) prawda« (4): Iedni iawnie a nięzbożnie/ bořką iego chfałę j práwdę niebieřką/ iako mořem tłumiac *MurzHist* B2; *RejPos* 347; *BudBib* c4; *NiemObr* 5.

»religija (a. religio) i (to jest) chwała« (3): *BielKron* 207v; ktorzy [...] żárzliwość o religią y o chwałę Bożą/ máią zá řzaleńtwo. *WujNT* 136; odeymuią mu/ ábo hámuią Confederácią/ religią y chwałę Bożą *PowodPr* 59.

»chwała, (i) służba« [szyk 1 : 1] (2): To řpolnego máią iż fie o chwałę/ řlužbę/ boiaźń/ y miłość Bożą/ řpolnie řtárią *CzechRozm* 89, 197v.

»wiara a (i) chwała« [szyk 6 : 2] (8): *BialKat* 333v; *WujJud* 4v; *WujJudConf* 34, 40; ktorzy namyřlnie młodź od prawdziwey wiáry á chwały Bożey odrywáią *RejPosWstaw* [41³]; ále áby záwřdzy iednomyřlna iednoć między námi trwála/ [...] iáko iedná chwałá Boża y Wiárá ieřt chowána [*sicut idem cultus, et religio fidei observatur JanStat* 757] *SarnStat* 999; *PowodPr* 44; *SkarKazSej* 699a.

»chwała i zbor« (1): Bo moje przedsięwzięcie nie to było ani iest/ żebychfię zgłádka/ albo dworną polszczyzną miał [...] popiłowác/ Vmysł zaište moy tylko ten był [...] żebym wtem chwale Bożey/ y zborowi iego [...] posłużył *BudNT przedm dv*.

Wyrażenia przyimkowe: »dla chwały« (1):

~ Wyrażenie: »dla boskiej chwały« (1): Skarbu dla Boskiej chwały nie litował. *KlonKr D2*. ~

»ku chwale« (17): chcąc ią ielźcze więcey przywieść ku omylney chwale/ á ku zwirzchności swoiey. *RejAp 113; GrabowSet Q4v*.

~ ku chwale kogo (4): *RejPs 145, 150; Kyedy fye ku chwale Báál íprofnye przyłączyli LubPs Y3. Cf »ku chwale bogow«*.

Wyrażenia: »ku chwale pańskiej« [szyk 1 : 1] (2): *RejPs 201; Náuká piękna iáko fie ku Páńfkiey chwale przypráwiác mamy. LubPs P3v marg*.

»ku (prawdziwej) chwale bożej (a. boskiej), bogow« (9 : 1): też óżłowieka ku chwale bożey przywodzi. *WróbŻółt vv4; KromRozm III P; LubPs T3; KrowObr 94; Nápomina ie Iozue ku prawdziwey chwale Bożey BibRadz Ios 23 arg, Deut 13/6, Ps 74 arg; á iżby też wśzyfcy potym dla tego ku chwale Boskiej pobudzeni byli. KuczbKat 425, 115; CzechRozm 95. ~*

»na chwałę« (2): A wśzakoż potym y tego gdy go íobie ludzye obroćili ná chwałę/ á pokládáli w nim nádzyeie swoiey/ poruśzyłeś Duchem íwym íwíetyym onego krolá íwíetyego *RejPos [226]*.

~ Wyrażenie: »na chwałę bożą« (1): áby był ná chwałę Bożą y pożytek bliźniego czuynieyfzy *ReszList 165. ~*

3. *Sława, chluba, rozgłos, dobre imię; laus BartBydż, Mącz, Calag, Calep; honor BartBydż, Mącz; existimatio, gloria, laurea, plausus, praeconium Mącz (383) : March¹ A3; tak yż fyą o yey cznoczye chwala rośzlala byla yako o fybyllach PatKaz III 122v; BartBydż 160; FalZioł I 155b; GlabGad Ov; WróbŻółt 7/6; A przeto opuśc ímyfl wyfokofci twey á skłóń fie máłuczko od chwały twey/ wśtępując wielkości Alexandrowey HistAl E8, C4v, C5v, C7, Dv, F4v (9); GliczKsiąż H6v; LubPs B6, N2v, P6 marg; GroicPorz B [2 r.]; OrzList e4v; RejZwierz 108; BibRadz Ps 7/6, Hab 2/16, Eccli 10/5, Philipp 4/8; zábijefzli íásiádá/ winę pokupifz zábijefzli Tátáryzná/ chwałę mieć będziefz: á czemu? bo owo brát/ á owo nieprzyaciél Koronny. OrzRozm L, V3v; KwiatKsiąż B4v, E2, H2, 1v, M (10); Fultum gloria imperium Pánowanie s chwałá złączone. Mącz 139a; Longe lateque diffusa laus Pompeii, Dáleko y ízeroko słynie chwałá Pompeiułowá. Mącz 185c; Studio laudis trahi, Chwałá być íektan/ mrzeć ná chwałę. Mącz 460d, 34d, 85d, 95b, 111b, 129c (51); Prot E[2 r.]; GórnDworz G6v, Q5v, Q6v, Ee3, Kk8; HistRzym 128 [2 r.]; RejPos 118v; RejZwierz Bv, 115 [4 r.], Aaa3; WujJudConf 10, 13v; RejPosWstaw [41⁴]v; BudBib Ps 148/14, Sap 8/10, Eccli 9/14[16], 15/10, 39/38 [40], 49/18[19], Esth 14/14[15]; CzechRozm 60; PaprPan Cc4; ModrzBaz 29, 58v, 59, 133v; Calag 144b, 338a, 339a; SkarŻyw 162, 352; KochFr 54; WisznTr 29; KochPam 80; WSi ípokoyna/ wśi wełóla/ Który głos twéy chwale zdoła? KochSob 69; KochTarn 78; ZawJeft 25, 38, 40; Gloriosus – Sławni, wielkiey chwały. Calep 458b, 516b, 586b [2 r.]; KochFrag 46; WyprPl Cv; á niewiáltá iest chwałá mężowá [mulier autem gloria viri est]. WujNT 1.Cor 11/7, s. 187, Rom 9/4, s. 630, 2.Cor 6/8; KlonKr Fv; SkarKaz 350b; CzahTr H4; SkarKazSej 705b.*

chwała kogo, czego (35): *BielŻyw* 131; *LubPs* M3; mężoboyce/ [...] Prorokowie fálżywi/ ktorých brzuch Bogiem iest/ á chwałá ich w pořromoceniu *KrowObr* C3; bo dla zacnořci tych kxiąg/ wřeláka chwałá ich niźřá iest. *Leop* *B4v, *B4v, *Eccli* 49 arg [3 r.], 50 arg [2 r.]; *RejZwierz* 107v; *BibRadz Ps* 49/18, *Os* 4/7, *Rom* 2/29; *KwiatKsiąg* B4v, F3, P3; *Mącz* 19d, 217d; *GórnDworz* I4v, Z5v; *RejPos* 323; *RejPosWstaw* [143²]; *BudBib Eccli* 44/13; *BiałKaz* B4v; *StryjKron* 220; Tym twóy dźiad Firléy/ Mikołáiu řłynie: A póki Wilřa/ póki Nieper popřłynie/ [...] Chwałá trwáć bęǳie iego řpraw/ y mocy. *KochFrag* 30.Cf »chwała walki«, »chwała zwycięstwa«, *Wyrażenia przyimkowe*.

chwała od kogo (8): *HistAl* Dv; *GroicPorz* A4v; *RejZwierc* 152v; *BudNT* k5; *ModrzBaz* [38]; ktorzy řię w chwale iedni od drugich kochaćie *WujNT Ioann* 5/44, 1.*Thess* 2/6; Ktorzy w řześćinařtu lat kopije křufzyli/ Z Turki/ od ktorých záwřze chwałę odnořili. *CzahTr* H.

W charakterystycznych połączeniach: chwałę brać (2), *mie(wa)ć* (16), *odnieć (odnosić)* (4), *osięgnąć* (6), *otrzymać* (3), *przeczytać, przydać, przypisać, przysądzić, utracić, wziąć, zasłużyć* (3); *chwały dostać* (2), *dostąpić* (2), *dożyczać, nabywać, naruszyć, pomnożyć, pragnąć, przydać; mrzeć na chwałę; chwała ciemna, mężowa, m(oj)a* (4), *nasza, nieprzyjacielska, nieskończona, nieśmiertelna, nie- zliczona, obiecana, pirwa* (2), *prawa* (2), *prawdziwa* (10), *przedniejsza, przystojna, sławna, stała, staradawna, sw(oj)a* (18), *światna, tw(oj)a* (10), *wasza, wieczna* (5), *wielka* (17), *wojenna* (2), *wszystka* (3), *wysoka, żadna* (3); *chwała białychřłow, domu, křolowej, ludu, mężow, narodu; chwała od ludzi* (2), *przed ludźmi* (2); *chciwość (chciwy) chwały* (2), *uczestnik* (5), *wieczność; łakomy na chwałę* (2).

Zwroty: »chwałę czynić; uczyniona chwała« (1; 1): Abowiem iáko cznota á zacna řława rycerřtwa/ řwoim řprawcam wielką chwałę zwykřła czynić/ także teź y tegoź rycerřtwa wyřtěpkj á zřła řprawa/ cześtokroć hetmanom bywa przypifana. *KwiatKsiąg* O4, Q2v.

»dać chwałę« [szyk zmienny] (4): Bo dáli Křoleřtwa řwoie inřřym/ á chwałę řwoię [*Dederunt [...]* *gloriam suam*] obcemu ludu *Leop Eccli* 49/7; *Mącz* 45b; *NiemObr* 119 [2 r.].

»za chwałę (sobie) poczytać, mieć, bywa poczytano« [szyk zmienny] (1: 1: 2) : Sami nie kradną [...] / wřzakoź łupem á drapieřstwem z ludzi pořtronnych řyć za chwałę řobie maią y rzecz poboźną. *MiechGlab* 23; ielzce tho řobie poczytáiąc zá chwałę/ gdy tyráńřtwa náđ człowiekiem/ który teź iest řtworzeniem Boźym/ okázuią *GroicPorz* hv; *KwiatKsiąg* B3v; *Mącz* 495d.

»szukać chwały« [szyk zmienny] (12): Kto řám od řiebie mowi/ wřłáne chwáły řřuká *OpecŻyw* 66v; *Querere vel captare plausum, Szukác chwały. Mącz* 303c, 19c [2 r.], 35b, 479a, 483c, d; *Calag* 144b; *ReszPrz* 64, 65; *OrzJan* 95; *WujNT* 1.*Thess* 2/6.

»chwałę wychwalować« (1): ieden poeta rozlicznimi chwałami wychwałował Allexendra przed Dyogeneřem *BielŻyw* 74.

»chwały żądać, (po)żądający« [szyk zmienny] (2 : 2): *BielŻyw* 93; Iestřli wzrořt bęǳie wyřoki [...] Dawa znać człowieka řmiałego, mocnego, pyřznego, řrogiego, y chwały żądáiącego. *GlabGad* M2v, N4; *Mącz* 19c.

Wyrażenia: »chwała ludzka« [szyk 7 : 3] (10): *SeklKat* Tv; *Captator aurae popularis, Pilnuyáci á łakomy na chwałę łucką. Mącz* 35c, 35b; *SkarŻyw* 497; *ZawJeřt* 40; W czym nářřłáđowan być ma on Lizánder Lácedemońřki/ który řie brzyǳiřł chwałą ludzką. *Phil* 12; *WujNT Ioann* 12/43, s. 448, 664. Cf *Wyrażenia przyimkowe*.

»sławna chwała, chwałą sławion« (1 : 1): a będę chwałą sławion y zawałaniem dla Fáraóná [*et glorificabor in Pharaone*] y dla wślytkiego załtępu iego. *Leop Ex* 14/4; *RejZwierz* 107v.

»świecka chwała« [szyk 4 : 3] (7): *MurzNT* 88v; Ale Alekśzy wiárując łie łwieckey chwały wyłzedł od tąd *HistRzym* 124; *RejPos* 85v, 224; *SkarŻyw* 14; *ArtKanc* O14v, S11v.

»chwała walki, waleczna« (1 : 1): *Muliebris certaminis laus penes Lucretiam est*, Chwałę walki niewiełciey *Lucrecia* otrzimáła. *Mącz* 289c, 374c.

»własna chwała« = *laus sua* *Mącz* [szyk 4 : 1] (5): *OpecŻyw* 66v; *Mącz* 461d; *HistLan* F5v; *WisznTr* 5; *Ztądże/ chociał wáłzá kró: M. domá co mądrze/ albo więc ná woynie co łczęłłwie łpráwił/ nigdył przećię niezukał wáłłney chwały* *OrzJan* 95.

»chwała zwycięłstwa« (5): *RejPs* 144; *thak iż nie pogani ale Grekowie w chwale zwycięłstwa będą zalecani* *HistAl* B5; *Reservaré palmam alicui, Chwałę zwycięłtwá komu prziláđzić.* *Mącz* 274a, 396d; *StryjKron* 220.

Szeregi: »bogactwo, (a, albo) chwała« [szyk 2 : 1] (3): *RejPs* 73v; *Abowiem bogactwa/ chwała/ pięknołć/ vroda/ przyáćiele/ rołkolzy/ odmienne a zachwiałe rzeczy łá* *KwiatKsiąđ* A4. *Cf Wyrażenia przyimkowe.*

»chełpa i chwała« (1): *w niwczym inłszym chełpy y chwały nie pokłádam/ iedno w krzyżu Pána náłłżego* *BiałKat* 266.

»chłuba a chwała« [szyk 1 : 1] (2): *ábychmy [...] niechćieli náđ nim vżywáć zwirzchnołći łwoiey/ a chłuby á łwieckey chwały łwoiey* *RejPos* 85v, 224.

»czełć, (a, i) chwała« = *gloria et honor* *Vulg* [szyk 12 : 3] (15): *BielŻyw* 117; *GlabGad* N4; *SeklKat* Tv; *Leop Apoc* 21/24; *OrzRozm* D2v, P4; *BielKron* 117; *Habeant hanc palmam ex innocentis cruore, Niechay máyá zwicęłłstwo czełć y chwałę z niewinny krwie.* *Mącz* 274a, 111a, 274a, 348d, 479a; *GrabowSet* V4. *Cf Wyrażenia przyimkowe.*

»chwała i imię« [szyk 1 : 1] (2): *á ták łie mu imię y chwałá mnoży.* *HistAl* E; *KwiatKsiąđ* H2.

»korona albo chwała« (1): *Meritus lauream linguae Cicero. Cicero mimo ynłze záłłził koronę álbo chwałę wymowy.* *Mącz* 217d.

»chwała i dobre mniemanie« (1): *á tego dokłádam iż ku nábyćiu prawđziwey chwały/ y dobrego mniemáńia v káđdego/ a łálki v thego pána ná czyim dworze będzie/ potrzebá tego Dworzáninowi/ áby łiebie [...] vmiárkowáć [...] vmiáł* *GórnDworz* I4v.

»chwała i niesłachetnołć« (1): *przez chwałę y niełłáchetnołć [*per gloriam et ignobilitatem*']/ przez niećzełć/ y przez dobrá flawę/ iákoby zwodnicy áno prawđziwi/ iákoby nie znáiomil/ áno znáiomil* *Leop 2.Cor* 6/8.

»chwała, (i) poczćiwołć« (4): *Abowiem niektorzi chwałam y poczćiwołćiam/ a drudzy dáreczkámi y łagodnołćiami máil być prziwabiáni* *KwiatKsiąđ* E4v; *Ehr. Chwałá/ et poććiwołć. Gloria. Decor gloriae.* *Calag* 141b; *Calep* 458b [2 r.].

»sława, (i, a) chwała« = *laus et gloria* *Modrz* [szyk 7 : 7] (14): *Ale chłopyęćá co zá chwałę á flawę dobrá odnołłá od ludzi ł tego łwego dworáckeygo łzkołowányá* *GliczKsiąđ* H6v; *áni teł zaiżrzi przivoitey sławy y chwały dobrze záłłżonym.* *KwiatKsiąđ* G2; *Senescere fama dicitur aliquis, Gdy*

komuś ná sławie y chwale fchodży. *Mącz* 382b, 85d, 206d; *RejPos* 273v, 323; *RejZwierc* 152v; *CzechRozm* 241; *ModrzBaz* [38]; *StryjKron* 220; *Calep* 458b; *OrzJan* *56; *PaxLiz* E2.

»chwała, (a) wysławianie« (2): *Ventum popularem querere in re aliqua*, Cwały [!] a wysławiania fżukać v poľpolitego człowieka. *Mącz* 483d, 109b.

Wyrażenia przyimkowe: »dla chwały« (10): *Bowiem cnotá dla liebye iście nie dla chwały/ Ma być od nas fżukaná* *RejWiz* 91 v; *BielKron* 334v; *KwiatKsiąż* Bv; *Cupiditate gloriae volitare*, *Nie pofiedzieć s pokoyem dla chwały/ stárájąc fie o sławę*. *Mącz* 505d, 307d; *HistRzym* 35; *BudBib Eccli* 20/11; *Skarfjedn* 91.

~ *Wyrażenie*: »dla ludzkiej chwały« (1): *á fpowiádałz fie ze wfzech grzechow ktoremiś grzełzył przeciw pánu Bogu/ á przez zówárte okienko/ to ieft nie dla ludzkiej chwały/ ále ku twemu pociefzeniu*. *HistRzym* 48.

Szereg: »dla chwały albo bogactwa« (1): *Walczą też przeciw poľtronnym fáfliádom nie dla iákicy chwały albo bogáctwá/ ále mfcząc fie fwoich ftárłzych zbitych* *BielKron* 447.~

»ku chwale« (13): *więcey fie raduy z vczynionego dobrodziełtwa niż z przyiętego, bowiem pierwfza rzecz tobie ku chwale/ á wtora ku potępie będzie*. *BielŻyw* 51; *BielKron* 225; *Vir ad dignitatem et gloriam natus*, *Ku doľtoynościam y chwałóm vrodzony*. *Mącz* 241b, 96a; *GórnDworz* G4, Bb6; *WujNT* 108; *SzarzRyt* A2v.

~ *ku chwale czego* (3): *BielKron* 158v; *KwiatKsiąż* F3; *księgi nápił o wielkicy ich pobożności [...]* iákoby ku chwale narodu fwego Żydówłkiego. *WujNT* 125.

Szeregi: »ku czci a (i) chwale« (2): *około ktorego flupá Rycerłtwo rozmáite gry fpráwiáło ku czći á chwale krolowey/ pogáńłkim obyczáiem*. *BielKron* 158v; *ZawJeft* 47.

»ku gańbie i ku chwale« (1): *accipitur tamen in utramque partem, in bonam scicet et in malam*, *To yeft ku gańbie y ku Chwale*. *Mącz* 101d. ~

a. *Pismo pochwalne, sławiące; elogium Mącz; encomium Calep* (5) : *Krolu Alexandrze/ obfitłzeby chwały o thobie píany być mogły nizli vczynił Homerus y o tych ktorzy miáłto zburzyli Troiáńskie* *HistAl* Dv; *His laudationibus historia rerum nostrarum facta est mendosior*, *Tymi ták zbytnemi chwałami Hiftoriá dzieyów náłzych ftála fie fáłłziwłza/ Podeyźrzańłza*. *Mącz* 215d, 101d; *GórnDworz* K5v; *Calep* 362b.

a. *Niesława; zła, złudna, marna sława; gloria ventosissima Mącz* (37) : *Leop Philipp* 3/19; *Chwałá fáłłzywa*. *RejZwierc* 115 marg [*idem*] Aaa3.

chwała kogo, czego (3): *Chwałá wfsetheczney bialey głowy* *RejJóz* C7v marg; *Márna chwałá bogactw yego tá też bárzo tanye* *LubPs* N2v; *KrowObr* 77v.

Wyrażenia: »marna chwała« (4): *Dáymi fie okázaniá marné chwały wyłtrzędz* *OpecŻyw* 132v; *WróbŻółt* K7; *KromRozm I* E2v; *LubPs* N2v.

»proźna chwała« = *inanis gloria Modrz, Vulg; gloria falsa a. ventosissima, inanis rumor Mącz* [szyk 73 : 2] (75): *BierEz* K2; *OpecŻyw* 37v; *Słyszeliłmy iże thy będąc podniełiony w pycheł/ y przez proźną chwałę powyłłżony/ zebrałes łotrzyki* *HistAl* C3v, C4, C5v, 08, E; *MurzNT* 76; *GliczKsiąż* F; *OrzList* c3v; *BibRadz I* 183d marg, II 4c marg [3 r.], d marg, 42b marg, 93b marg, 98b marg; *GrzegRóżn* A2v; *Philodoxus, Pyłłzny/ Lákomy ná proźną chwałę*. *Mącz* 95b, 19c, 104d,

234d, 277c, 298a (9); *HistRzym* [2], 134v; *RejPos* 44v, 219v; *BiałKat* 36; *HistLan* F5v; *RejPosWstaw* [21²]; *PapPan* R4v, S3v, T2, Yv; tedyć niewiem komuby lepiej miała być poręczoną [prawą około praw/ iedno onym/ [...] ludziom [...] ná vrzędy niełakomym/ á proźney chwały [*aura popularis*] niełápájącym. *ModrzBaz* 57v, 58; *SkarJedn* 103, 245, 246; *SkarŻyw* 57, 212, 328; *PapUp* D3v; *LatHar* 129; *WujNT* 26, 98 marg, 217, *Gal* 5/26, *Philipp* 2/3, Ccccc3; *SkarKaz* 83b; Zebyś fię z támtąd wrocił prawdźiwym Pielgrzyme^m. Nie z chłubą/ nie z nickszemnym proźney chwały dymem. *KlonWor* 53. Cf *Szeregi*, *Wyrażenia przyimkowe*.

Szeregi: »prozna chwała i ambicyja« (1): A nie przez innego/ iedno prze prozną chwałę y ámbicyą [!] Cárorockich Biskupow *SkarJedn* 177.

»bogactwo, prozna chwała« (1): Ieden [*kocha się*] w mądrości/ drugi w náuce/ drugi w bogáctwiech/ drugi w proźney chwale. *KrowObr* 189v.

»pycha, (i) proźna chwała« [*szyk 3 : 1*] (4): tákowa by była pychá y proźna chwałá ludzka/ iżby też nie bogom ále mocy fwey wżytko przywłázczáli *HistAl* G, G8; *LubPs* hh5v; *KrowObr* 7v.

»pycha, nádętość i proźna chwała« (1): Pychę nádętość by y proźną chwałę bogowie zázwdy w nienawilći mieli *HistAl* E6v.

Wyrażenia przyimkowe: »dla chwały« (13):

~ *Wyrażenia*: »dla marnej chwały« (1): nie z vporu/ áni dla márney chwały/ ále w pokorze ieden drugiego zacniey[zym nád fię máiąc *ReszPrz* 93.

»dla nędznej chwały« (1): nieták iáko póspolicie czynią niektorzi/ co dla nędzney chwały/ o málucźkie rzeczy łápáią przyczyn niebezpieczeństwá [*qui gloriolae causa pro rebus leviculis occasiones aucupentur periculorum*] *ModrzBaz* 62.

»dla proźnej chwały« [*szyk 10 : 1*] (11): *BierRozm* 17; *KromRozm I* M2v; *OrzQuin* Aa3v; *RejZwierc* 115; *BudBib Sap* 14/14; ábo iáko przewrotni dla zyłku fwe^{go} y proźney chwały to czynią. *SkarJedn* 32; *SkarŻyw* 172; *ReszHoz* 120; *WujNT* 27, 98, Yyyyy. ~

»ku chwale« (1): á łobie ku piekielney chwale/ one dni w niecnoty iákie mogą bydź wymyślone obrocił. *PowodPr* 52.

4. *Majestat, potęga, wspaniałość, okazałość, świetność, moc; decor, gloria, laus, magnificentia, maiestas Vulg* (540) :

a. *Majestat nadprzyrodzony* (521) : i iż bog wślechmogący będątz niezmiersoné chwály/ ftál fie iako robáczek wzgardzony *OpecŻyw* 16, 5v, 184 [2 r.], 184v, 185v, 186v; *PatKaz II* 19; *PatKaz III* 107, 131v; *TarDuch* C7; *WróbŻołt* 16/15, 25/7, 91/11; *RejPs* 27, 99v, 146v, 149; *RejJóz* C3; *MurzHist* T4v; Spádnie ftrách ná krole zyemłkie á chwały twey lękánie *LubPs* X3v, N, Nv, O2v, O3, O5 (11); *KrowObr* 212v; *RejWiz* 179; *Leop* 1.Reg 4/22, *Ps* 16/15, 107/6, *Is* 48/9, *Rom* 9/23, 1.*Petr* 5/1, BBB3; *RejZwierc* 107v; *BibRadz Ex* 14/4, 17, 18, *Ps* 89/16, *Is* 66/5, *Eccli* 45/3, 1.*Petr* 1/11; będąyetz ftál ná opoce/ á gdy poydzie chwałá moiá/ położę cię w rospadlinie fkały/ y przykryię práwicą moią/ áż minę y rękę odłożę *BielKron* 35, 35; *GrzegRóżn* D3, Mv, M2; *SarnUzn* Ev [2 r.]; opowiada drugie przyście Syná Bożego w mocy chwały fwoiey *LeovPrzep* E4v; *HistRzym* 50v; *RejPos* 41v, 85v, 228; *KuczbKat* 55, 95, 110, 275; *RejPosRozpr* b4; *RejPosWstaw* [21³]; *BudBib Ex* 15/11, 33/22, *Iob* 37/22, *Eccli* 45/3, 49/10; *CzechRozm* 194v, 195; Y będą fye ciebie wżytki kráie bały/ Y wżyfcy królowie

lękną łye twey chwały. *KochPs* 152, 31, 71; *SkarŻyw* 52, 131, 252, 258 [3 r.], 463; *MWilkHist* K2; y rękoma dotykali/ oney chwały/ to iest/ pełności bołtwá w ćiele iego *CzechEp* 144, 170 [2 r.], 189, 190, 210, 315; *NiemObr* 10, 43, 86 [2 r.], 87, 92 (11); *ArtKanc* N4; *GrabowSet* N4v, O, P3v; *LatHar* 24, 86, 106, 197, 224 (10); *KořakSzczęśl* B4v; Y tym pierwfzym cudem poczał obiáwiác chwałę fwoię. *WujNT Ioann* 2 arg, *Ioann* 1/14, 2/11, 12 arg, 17/22, 24 (18); *WysKaz* 5, 11; *SiebRozmyśl* K4v; tu widzenie krolá w chwale fwoiey *SkarKaz* 122b, 122b, 205a, 244a [2 r.], 245a, 489b; Tobie Seraph miłości práwey płomień czyłty/ A twey chwały dwor znáczy Firmáment ogniłty. *SzarzRyt* B2v.

chwała kogo, czego (144): *OpecŻyw* 90, 182v; *PatKaz II* 25v, 36v, 46, 52v, 78v; et fuper coelos gloria eius. Abowiem wyfoko iest nad wřzytki ludzie pan bog á nad niebiofa iest chwała iego. *WróbŻołt* 112/12, 88/18; *RejPs* 33, 73v [2 r.], 95v, 102, 133, 145v, 168; *MurzNT Luc* 9/26, 32; *KromRozm III* A7v; *LubPs* V3, V6 [3 r.], Z4; *KrowObr* 213; *Leop Ps* 65/2, 1.Petr 4/13, *Apoc* 18/1; *BibRadz Is* 6/3, 59/19, 60 arg, 2, *Agg* 2 arg (8); *SarnUzn* E, Ev; *RejAp* 94v, 113v; *RejPos* 3, 273v, 294, 357; *BiałKat* 181 [2 r.]; *KuczbKat* 1, 45, 55; *RejPosRozpr* b4; *BudBib Ps* 78/4, 105/2, *Is* 63/7, *Esth* 14/8, 2.Mach 2/8; *CzechRozm* 120, 174v; A kto wymowi moc Bożą y wysłowi chwałę iego? *SkarŻyw* 91; *CzechEp* 210; *NiemObr* 108, 109, 112; *ReszHoz* 136; *ArtKanc* F13v, T17v; *GrabowSet* R2v; *LatHar* 13, 106, 130, 202, 328 (15); *WujNT Mar* 8/38, s. 230 marg, 304, *Ioann* 1/14, 9 arg (12); Włdomie y w oczách ludzi onych/ [...] w niebo wftąpił P. IEZVS, w wielkiey chwale Anyołów y duchow oycow świętych *SkarKaz* 244a, 4b, 83a, 208a, 489b. Cf »chwała Boga«, »chwała bostwa«, »chwała jasności«, »chwała krolestwa«, »chwała majestatu«, »chwała Pana«, »chwała wielmożności«.

W charakterystycznych połączeniach: *chwała się (p)okazuje (ukazuje)* (15), *stanie się, nie ustanie, wszędzie* (2); *chwałę objawi(a)ć* (3), *ogłądać* (4), *opisować (wypisować)* (5), *(o)powiadać (opowiedzieć, wypowiedzieć)* (8), *oznajmić* (3), *rozmnożyć, rozstawić, uj(ź)rzec* (7), *widzieć (widać)* (20), *wysławiać (wysławić)* (2), *wyśpiewawać, wyznawać; ogarnąć (ogarniony) chwałą* (2); *do chwały (do)prowadzić* (2), *dostać się, przy(j)ść* (2), *przywieść; patrzeć na chwałę* (2); *oblec się w chwałę; w chwale ukazać (się)* (2), *wstąpić, wywyższony, wzięty; z chwałą doprowadzić (przyprowadzić, doprowadzony)* (3), *iść, (po)niesiony* (2), *przebywać, przyjęty, wstąpić, zstąpić; chwała dziwna* (2), *można, niebieska* (3), *nieśmiertelna, niewymowna* (2), *niewypowiedziana* (2), *niezmier(zo)na* (2), *ojcow(sk)a* (5), *Pana Chrystusowa* (6), *prawdziwa, synow(sk)a* (2), *światna, święta* (7), *wieczna* (14), *wiekuista* (2), *wielka* (29), *wszel(a)ka* (6), *wsz(ytk)a* (17), *wysoka* (2); *chwała Chrystusa Pana, Ducha, Jehowy* (2), *Krolowej niebieskiej, mocy (możności)* (3), *nieba i ziemie, Ojca* (6), *Trojce; Bog chwały, bogactwo* (5), *cherubin, moc, objawienie* (2), *obliczność* (3), *Ociec* (3), *okazanie* (3), *przyjście, Syn, wieczność, wielkość* (4), *wysławianie, wysokość, wyznawacz, wyznawanie; z zaimkiem oznaczającym Boga: chwała moja* (9), *sw(oj)a* (33), *tw(oj)a* (42).

Zwroty: »być, będący w chwale« [szyk zmienny] (6 : 2): *OpecŻyw* 9; *LubPs* Z5v; *Leop* AAA4v; *RejAp* 14; *RejZwierc* 195v; *NiemObr* 112; *LatHar* 87; á iżby wřzelki Ięzyk wyznawał iż Pan Iefus Chriřtus iest w chwale Bogá Oycá [*in gloria est Dei Patris*]. *WujNT Philipp* 2/11.

»napełnić chwałą, napełnić się chwałą; pełen (a. napełniony) chwałą; *chwała napełnia« [szyk zmienny]* (1 : 1; 5; 1): *OpecŻyw* 181; *PatKaz II* 43v; *LubPs* 03; *Leop Eccli* 42/16; *BibRadz Is* 6/3, *Agg*

2/8; ząkrył obłok wżytek dom Boży/ á chwałá Páńfka nápełniá gi *BielKron* 35v; Podwyż fię nád wżytkie niebá Pánie/ y wżytká ziemiá niech fię nápełni chwały twoiey. *SkarKaz* 244b.

»okazać (a. ukazać) się w chwale, z chwałą« [szyk zmienny] (5 : 2): *TarDuch* C7; Okazałeś fię tu w chwale w niewymowney łlawności/ Przyoblokłeś ná fię światłość iák odzienie kofztowne *LubPs* X5v, X3v; *RejAp* 186v; *LatHar* 168, 389; *SiebRozmyśl* C4v.

»przy(j)ść w chwale, z chwałą; przychodzący z chwałą« = *venire in gloria PolAnt, Vulg* (7 : 2; 1): *MurzNT Luc* 9/26; Gdy tedy przydzie Syn człowieczy w chwale łwey/ [...] tedy fiędzie ná łtolicy chwały łwey *BibRadz Matth* 25/31; *RejPosWstaw* [218]; *LatHar* 91; *WujNT Matth* 16/27, *Mal* 8/38, s. 159, *Mar* 13/26, *Bbbbbbb3*; *SkarKaz* 4b.

»siedzieć (a. usieść) w chwale« (5): *WujJudConf* 23v; *RejPosWstaw* [110²]v; Thy ná práwicy Bożey siedziłz w chwale Oycá. *ArtKanc* T17v; *LatHar* 573; *SiebRozmyśl* E3.

»wnieść (a. wstąpić, a. wstępować) do chwały, w chwałę« = *intrare in gloriam PolAnt, Vulg* [szyk zmienny] (16 : 1) : Wífak to mufil cirpietz Kryftus/ a tak wniłtz do chwały łwé. *OpecŻyw* 168, 174v; *BielŻywGlab nlb* 9; *MurzNT Luc* 24/26; *LubPs* Z4; *BibRadz Luc* 24/26; *RejPos* 111v, 116v, 136 marg; *KuczbKat* 435; *MWilkHist* Kv; *NiemObr* 90; Pan [...] włtąpił w niebo do łwey chwały świętey/ gdzie Aniołow łą wielkie załtepy. *ArtKanc* G17, C17, Kv, L8v; *WujNT Luc* 24/26.

Wyrażenia: »chwała boża (a. boska), (Pana) Boga« = *gloria Dei PolAnt, Vulg; gloria, gloria Domini Vulg* [szyk 44 : 1] (34 : 11): *OpecŻyw* 68; *PatKaz II* 83v; *BielŻywGlab nlb* 9; *RejPs* 145v; *MurzNT* 31; *LubPs* T2v, dd6 marg; *KrowObr* A2, 116v; *Leop Tob* 3/24, *Eccli* 42/16, 49/10, *Ez* 43 arg, *Act* 7/55, AAA4v; *BibRadz I* 356b marg, 381a marg, *Bar* 5/2, *Apoc* 21/23; Oto chwała Boża vkázuie fię w obłoku. *BielKron* 31, 38, 40v, 41 [2 r.], 41v; *RejPos* 22v, 353v; *KuczbKat* 390 [2 r.]; *RejZwierc* 174; *WujJudConf* 71; *RejPosWstaw* [21³], [110²]v; *SkarŻyw* A3, 21 [2 r.], 121; *NiemObr* 109, 120; pátrząc pilnie w niebo/ wyźrzał chwałę Bożá/ y Iełufá łtoiącego po práwicy Bożey. *WujNT Act* 7/55, *Philipp* 2/11, *Tit* 2/13, s. 805 marg; *SkarKaz* 244b. Cf Wyrażenia przyimkowe.

»chwała bostwa« (5): *OpecŻyw* 9; *RejPs* 205v; Vmiłowałem Pánye pyękność domu twego/ Wktorim wiecznie przebywałz s chwałą bołtwá łwego. *LubPs* G2, F2v; *RejAp* AA5.

»jasność chwały, chwała jasności« = *splendor gloriae PolAnt, Vulg* (8 : 1): *BibRadz I* 356b marg, *Hebr* 1/3; *BiałKaz* E4; *CzechRozm* 54; Syn/ powiáda/ iefł iáłność chwały/ y słowo łftotne ktore było ná pocżátku v Bogá *SkarJedn* 282; *LatHar* 657; y iefł płodem myśli iego/ [...] y iáłnością chwały ábo światłości iego. *WujNT* 304, 753, *Hebr* 1/3.

»korona chwały« [szyk 2 : 1] (3): á chce podobno/ áby fię złomiło przymierze moie/ á koroná chwały iego/ áby vpádlá ná ziemię. *RejPs* 133; *BibRadz Bar* 5/2; *LatHar* 312.

»krol chwały« [szyk 38 : 1] (39): O krolu wífé chwály/ iakos ty dzis zełfrotmzon tym żalofny^m połmiewanijm *OpecŻyw* [123]v, 19, 36v, [162]v; *PatKaz II* 43v; *RejPs* 35 [3 r.], 67; *LubPs* F4 [3 r.]; *KrowObr* 100v [3 r.], 173v; *RejPos* 29 [3 r.], 175; *SkarŻyw* 121; Ktory iefł wżytkich mocy pan Ten też krol/ wieczney chwały łam. *MWilkHist* D4v, D4 [3 r.], D4v [2 r.], E2v, E3v; *ArtKanc* R18v, T9v, T17v; *LatHar* 145, 191, 269, 362, 390, 573, 681.

»chwała (wielmożności) krolestwa (niebieskiego), krolestwo chwały« = *gloria (magnificentiae) regni Vulg* (17 : 2): *OpecŻyw* 1, 14, 92, 178; Káždy nychay zna chwałę krolełtwá twoyego/ Gdyż

nyet krolá ná fwyecye thobye podobnego *LubPs* ff, Z4, ff; *Leop* *A3v, *Ps* 144/11, 12; *HistRzym* 66; *RejPos* 110, 207, 347v; Ieft też y ono Krolestwo chwały Bożey/ o ktorým łyłyzymy iż Pan Chrifthus v S. Mátheufzá ták mowił *KuczbKat* 390, 390 marg; *LatHar* 602, 657; *WujNT* 551.

»chwała majestatu, majestat chwały« (5 : 5): A rozmáytemi flawami będą wyflawowác wielmożność twoię/ á nieznofną chwałę máieftatu twego *RejPs* 205, 214; *RejAp* 14; *RejPos* 144; Máchomet [...] wfyłtek Máieftat chwały Chryftuáfá páná podeptał *BiałKat* 181, 181; *KuczbKat* 15; *ArtKanc* T17; *LatHar* 328, 573.

»pan chwały« = *Dominus gloriae Vulg* (11): *PatKaz II* 48v, 57; *KrowObr* C3; *CzechRozm* 159 [2 r]; *KochPs* 144; Dziwuy fię á zdumieway/ iż fię z tobą prochem/ y błotem zrownął Pan chwały *SkarŻyw* 2; *NiemObr* 112; *GrabowSet* T4; *WujNT* 1.Cor 2/8; *SkarKaz* 82b.

»chwała pańska, pana« = *gloria Domini Vulg*, *PolAnt*; *maiestas Domini Vulg* (17: 3): *LubPs* D4, M3 marg, R5v, dd6v, ff4; I vkázálá fie wfyłtkim chwałá Páńfka. *Leop Num* 16/19, 2.Par 7 arg, 2, *Ez* 2/1; *BibRadz Ps* 144 arg, *Is* 60/1, *Hab* 2/14; *BielKron* 35v; *RejAp* 185, 186; A iáki tám był ftrách y okazanie chwały Páńfkiey *RejPos* 349, 269; *CzechRozm* 120; *NiemObr* 83; *LatHar* 262.

»stolica (a. stolec) chwały« = *thronus gloriae PolAnt* (3): doftoynas mietz podle fyna twégo milégo/ ftoletz chwály od wiekow tobie zgotowány. *OpecŻyw* 184; *LubPs* hh2v; *BibRadz Matth* 25/31.

»chwałą ukoronowany« (4): iż on więcey Pápieżowi [...] vfa/ niżli [...] Iezufovi Chriftuftufovi [!] czciá y chwałą od Bogá vkoronowanému *CzechEp* 16; *NiemObr* 107, 120 [2 r.].

»wielmożność chwały, chwała wielmożności, wielmożna chwała« = *magnifica gloria PolAnt*, *Vulg* (8 : 3 : 3): *WróbŻolt* Y5; gdy tu ftałifz w wielkiey wielmożności chwały twoiey ku rozeznawaniu kazdey fprawiedliwofcy *RejPs* 99v, 23, 95v, 102, 134, 144v (10); *BibRadz* 2.Petr 1/17; żeby lud Chrześcijánfki/ [...] z boiáźnią y z ftráchem przyftępował ku rozmyślaniu chwały iego wielmożności. *KuczbKat* 10; *WujNT* 2.Petr 1/17.

Szeregi: »bostwo, (i) chwała« (4): *LatHar* 371; *WujNT* 375; w Kanie Gálileyfkiey: gdzie íam boftwo y chwałę fwoię ziawił *SkarKaz* 514a, 161a.

»cześć, (i, a) chwała« [szyk 7 : 2] (9): *SeklKat* F3; *KrowObr* A2; *RejPos* 222; Ciebie obefzłá wkoło cześć/y swiętna chwałá *KochPs* 154; *CzechEp* 16; *NiemObr* 107, 120 [2 r.], 166.

»chwała, (i, a) dostojność (a. dostojenstwo)« (6): *PatKaz II* 77; *KrowObr* 213, 213v; *BibRadz Bar* 5/6; Lucyper iáfny/ ktory chciál być rowny Bogu/ y przywłázczył thez íobie chwałę á doftoynóć Bożá *HistRzym* 93; *RejZwierc* 195v.

»chwała i godność« (1): Chwałą y godnością vraczyłes go Pánie. *LatHar* 437.

»chwała, (i, abo) jasność« [szyk 3 : 1] (4): *WróbŻolt* 118; *KuczbKat* 95; *LatHar* 202; Nie iednáka będzie ciál swiętych iáfność ábo chwałá/ ále rozmáitá/ wedlug rozliczności zaflug. *WujNT* 620.

»chwała i krolestwo« (2): *BiałKat* c; Y obiecał niektorym vkázác tę chwałę y krolestwo/ ktorým fię iemu krzyż y praca plácić będzie *SkarKaz* 122a.

»łaska, (i) chwała« (6): *PatKaz III* 87, 97; Tam ípániále one Anyelfkie Chory/ [...] łáfká y chwałą/ ktorá íá od Páná Bogá opátrzone *LatHar* 595, 130, 262, 342.

»chwała, (a, abo, i) majestat« = *gloria Vulg* [szyk 9 : 4] (13): *RejPs* 97; *MurzNT* 183v marg; *Leop* 1.Reg 4/21; *RejPos* 91, 148v; *BiałKat* 181; *KuczbKat* 35; *RejZwierc* 9v; Abowiem gdy z wielką chwałą

á Máyeftatem swoim Bołkim sftąpić raczył ná onę gorę *RejPosRozpr* b3v; *NiemObr* 109, 166; *LatHar* 371, 377.

»moc (a. możność), (i, a) chwała« = *efficacia a. potestas et gloria PolAnt* [szyk 15 : 7] (22): *SeklKat* P; A tedyć virzą łyna człowieczego/ á on idzie w obłokách z mocą wielką i chfálą *MurzNT Mar* 13/26; *LubPs* T5, V6 marg; *KrowObr* 33, 117; *Leop Ps* 144/12; *BibRadz Luc* 21/27; Moizefz y Aaron pádli ná zyemię [...] vkazáá lie moc y chwałá boża ná domu Bożym przed wšytkimi. *BielKron* 40v, 467v; *RejAp* 52, 113; *RejPos* 304v; *KuczbKat* 55; *RejZwierc* 174; *RejPosRozpr* b4; *BudBib Ps* 78/4; *BiałKaz Fv*; *NiemObr* 100; *LatHar* 351; *WujNT Mar* 13/26; *SkarKaz* 83a.

»chwała i ochędostwo« (1): Ochędože fię theraz zacnołcią y wielmożnołcią/ á oblecz fię w chwałę y w ochędostwo [*gloriam et decorem indues te*]. *BibRadz Iob* 40/5.

»chwała i okrasa« (1): Włožyłz [!] ná fię miły panie chwałę y okrafę *WróbŻołt* 103/1.

»chwała i (a(1)bo) sława« [szyk 3 : 2] (5): *RejPos* 269; Y miefzkáá świátłość Iehowy (marg) Włafnie/ chwałá/ álbo sławá. (–) ná gorze Synáyfkiey *BudBib Ex* 24/16; *WujNT 1.Petr* 1/11; *SkarKaz* 83a. Cf *Wyrażenia przyimkowe*.

»chwała, (a, i) wielmożność« = *gloria Vulg, PolAnt* [szyk 10 : 6] (16): *WróbŻołt* 70/8; *RejPs* 205; *LubPs* ff; *Leop 2.Par* 7 arg, 2, *Ez* 2/1, 43 arg; Ochędogę chwały y wielmożnołci twoiey [*Decorem gloriae potentiae tuae*]/w dziwnych twych łpráwách rópráwowác będę. *BibRadz Ps* 144/5, *Is* 60 arg, *Ier* 33/9, *Agg* 2 arg; *RejAp* 52; *RejPos* 208v; *NiemObr* 107; *LatHar* 328, 484.

»chwała, (i) wszechmocność« [szyk 2 : 1] (3): *SeklKat* F3; ktora to práwicá/ áczkolwiek łpolną cześć chwały y wřzechmocnołci Bołkiey známionuie/ iednák y miełce pewne w łobie zámyká *WujJudConf* 71; *WujNT* 375.

Wyrażenia przyimkowe: »dla chwały« = *propter laudem PolAnt* (3): Pan dla chwały łwey potłumił łprzećiwniki. *LubPs* M4 marg; *BibRadz Is* 48/9.

~ Szereg: »dla sławy i chwały« (1): záchowayże ie w imię twoie (marg) dla sławy y chwały twoiey. (–) *WujNT Ioann* 17/11. ~

»ku chwale« (1):

~ *Wyrażenie*: »ku boskiej chwale« (1): O ráczże to wczynic ku łwey BOłkiey chwale *ArtKanc* K4v. ~

Iron (1): Pomyłże w czo fię obroći/ bo w robaki/ zyemię/ á w łmierdzący proch. Otoż małz chwałę łwoię/ otoż pychá ciáá twego *RejPos* 228v.

W przén (3) : ták y on świećił w kołciele Bożym. Iáko tęczá gdy łwieći miedzy mgłami chwały [*inter nebulas gloriae*]. *Leop Eccli* 50/8, *Eccli* 50/11; *LatHar* 447.

a. *Majestat boży ukazany jako zasłona dymna (słup)* (8) :

Wyrażenia: »blask chwały« (1): á fięń nápełnioná ięft bláłku chwały Páńłkiey. *Leop Ez* 10/4.

»chwała Boga« (1): á chwałá Bogá Izráélłkiego ftánełá nád nimi z wierzchu. *BibRadz Ez* 10/19.

»chwała pańska« (7): y nápełnił obłok fięń łrzednią wewnątrz. A podniełiona ięft chwałá Páńłka nád Cherubiny do progú domowego *Leop Ez* 10/4, *Ez* 3/12, 10/4; *BibRadz Ez* 10/4 [2 r.], 18; Y vkazáá fię chwałá Páńłka iáko dym w kołciele. *RejAp* 77v.

b. *Majestat zewnętrzny, świecki; gloria Vulg* (19) : *OpecŻyw* 70v; *OpecŻywSandR nlb* 3; *HistAl* L7v; a wđyć wám powiedám/ że i Solomon ze włzego pańłstwa swojego/ niebył tak łtroiny (marg)

włzyftkiei chwały swoieie nie był przyodźiewán (-) iako iedna łtych. *MurzNT Luc 12/27*, s. 23v *marg*; *Leop Eccli 50/14*; *BibRadz Bar 5/3*; *RejPos 217*; *SkarŻyw 224*.

chwała kogo, czego (5): *OpecŻyw 38*; *MurzNT Luc 4/6*; *Leop Luc 4/6*; Dyabeł [...] vkazał mu włzyftki kroleřtwá ųwiátá thego y włzyftkę chwałę ich *RejPos 69v*; *SkarKaz 123b*.

W charakterystycznych połączeniach: chwałę dać (2), okazać; dać w chwałę; z chwałą pokazać się, przyjechać (2); chwała cesarska (4), tw(oj)a (2), wielka (4), wsz(ystk)a (4).

Wyrażenie: »korona chwały« (1): A będzie koroná chwały twoiey w ręku Pánłkich/ y włzyftki przypráwy kroleřtwá twego w ręku Bogá twoiego. *RejPos 3*.

Szeregi: »chwała i kroleřtwo« (1): y przywiedziono go przed oblicze iego y dáł mu [...] zwierzchność y chwałę y Kroleřtwo *CzechRozm 124*.

»moc i chwała« = auctoritas et gloria PolAnt; potestas et gloria Vulg [szyk 2 : 1] (3): záprawdę by poznał iáko wielka chwałá y moc nářzá ieřt *HistAl C7v*; Damci tę włzyftkę moc/ i chwałę tychto rzeczy. *MurzNT Luc 4/6*; *Leop Luc 4/6*.

»wielmożność i chwała« (1): A iáko łię Sálomon Sábie krolowey z ųwoią wielmożnością y chwałą pokazał *SkarKaz 122b*.

W przén (1) : ZWłecz że łię Ieruzálem z odźienia płáczu y z záłoby twoiey/ á oblećz [!] ná łię miáłto łzáthy zacnoř chwały [*indue te decore et honore [...] sempiternae gloriae Vulg*] *BibRadz Bar 5/1*.

5. Szczęřcie wieczne, raj, króleřtwo niebieskie (w pojęciu chrzeřcijańskim); futura a. aeterna gloria Vulg (355) : *OpecŻyw 1, 135, 180, 184v, 185, 186*; *PatKaz III 107, 107v*; *WróbŻořt T8, Y3*; a tak [...] dořtáplibychmy onego beřpiecznego mieřzkania chwały twoiey *RejPs 85, 32v [2 r.]*, 107v, 188v; *LubPs Y2v*; *KrowObr 171*; *BibRadz Prov 21/21*, s. 351b *marg*, 2.*Cor 4/17*; *BielKron 19*; Coż nam dáley Pan w tym przybytku ųwoim tey chwały ųwoiey y w tey nowey ofiáđłoci ųwoiey obiecować raczy? *RejAp 176, 65*; *RejPos 113v, 226v*; *GrzegřSm 14, 38*; *KuczKat 35, 95*; *WujJud 70v*; *RejPosWstaw [110²]*; ktory nas wezwał ku chwale ųwey: ku żywotowi/ y nieřmiertelności. *CzechRozm 225, 32*; *SkarŻyw 21, 51, 227, 511*; *NiemObr 87*; náture nářze łřkáráđzimy/ łářkę vtracamy/ chwały pozbywamy/ y wpadamy w wiekuiřte zátráčenje. *WerGořc 204*; *ArtKanc 13, N4v, T*; *GrabowSet Q2*; *LatHar 65, 93, 148, 390, 476, 738*; *WujNT 84 [2 r.]*, *Mar 10/37*, s. 551 [3 r.], 595, 2.*Cor 4/17*, s. 631 (13); *SiebRozmyřl A3*; Abo iř w chwale ná widzeniu Bogá ierřcze nie łá *SkarKaz 635b, 6b, 636a*.

chwała kogo, czego (46): *OpecŻyw 16v, 160*; *RejPs 121*; Tám wřlyftko łřworzeniey wybáwyone bęđzye od nyewoley zákáženya/ ku wolnořci chwały ųynow bożych *KromRozm III D2*; *LubPs O2v*; *KrowObr 104, 171v*; *Leop Hebr 3/6*; *BibRadz Bar 4/36[37]*, *Apoc 22 arg*; *BielKron 467*; *RejPos 113, 186v, 190v, 238v, 301v*; *GrzegřSm A4*; *CzechRozm 28v*; Zámilowałam Pánie ozdobe domu twego y chwałę mieřzkania twoiego. *SkarŻyw 142, 168, 598*; łřtego Adámá ábyřmy zewlekli/ á iuř od złořci ųwych weřpoł z nim powřtáli/ żebyřmy łię do iego chwały dořtáli. *ArtKanc N4*; *LatHar 422, 434, 604, 676*; *WujNT 364, Rom 5/2, 8/21*, s. 582, 1.*Cor 15 arg (9)*. Cf »chwała Boga«, »chwała kroleřtwá«, *Wyrażenia przyimkowe*.

chwała komu (2): á thedy chwałá káđdemu bęđzie od Bogá. *BibRadz 1.Cor 4/5 [idem]* *WujNT 1.Cor 4/5*.

W charakterystycznych połączeniach: *chwałę dostać, mieć* (2), *(od)da(wa)ć* (5), *oglądać, otrzymać, pożywać, wysławiać, zasłużyć (zasługiwać)* (6); *chwały domieścić, (domieszczenie, domieszczone)* (10), *dosta(wa)ć* (4), *dostać* (2), *używać (pożywać)* (5); *do chwały się dostać* (6), *policzać, powołać, powstać, przenieść, przypuścić, wstąpić, wzdychanie* (6), *wezwać (wzywać, wezwany)* (6); *ku chwale powołać, wezwać; w chwale domieścić, okazać się* (2), *powstać* (2), *pożywać, przebywać (przebywanie)* (3); *chwała błogosławiona, niewymowna, święta* (3), *wielka* (3), *wszystka*; *chwała nadzieje* (2), *światłości, żywota; dziedzic chwały* (7), *godny* (2), *jasność* (2), *mieszkanie, nadzieja* (4), *przybytek, przyście, światłość* (2), *uczestnictwo (uczęśność)* (3), *uczestnik* (8), *wysławianie; nadzieja o chwale; z zaimkiem oznaczającym Boga: chwała sw(oj)a* (29), *tw(oj)a* (28).

Zwroty: »brać do chwały« (1): á zwłazczá przy śmierci przychodzi Pan IEZVS. y bierze ie do chwały fwey *SkarKaz* 243a.

»krolować, krolowanie w chwale« [szyk zmiany] (5 : 1): *OpecŻyw* 154; *HistRzym* 91v; *RejPosRozpr* C; By twe Słowo pádáło w nas iák w dobrá ziemię: abyfmy z niego owoc ftkrotny dawáli/ á po śmierci w chwale twey wiecznie krolowali. Amen. *ArtKanc* K18; *LatHar* 673; *WujNT* 159.

»przy(j)ść (a. wniść itp.) do chwały, ku chwale, w chwałę, na chwałę« [szyk zmienny] (18 :3: 2 :1): abyfmy z fprawiedliwymi wdzień fładny ftoiątz na prawicy przifli do wiečné chwały. *OpecŻyw* [192]v, 16, 150, 160; *RejPs* 37v, 84; *BielKron* 467v; *LeovPrzep* b2; *RejAp* 159v; *HistRzym* 116v, 117v; gdyż nie káždy kto zánim woła fáłecznym głósem/ Pánie Pánie/ wnidzie do chwały iego *RejPos* 190v, 113, 186v; *RejPosWiecz*³ 99; *GrzegŚm* 14; *KarnNap* A2v; poydziewá zaráz ná chwałę zgotowaná brácie miły *SkarŻyw* 532, 245, 342; *ReszList* 151; *WujNT* Zzzzz3v; *WysKaz* 13; *SzarcRyt* D.

»przywieść (a. doprowadzić itp.) do chwały, ku chwale, w chwałę, na chwałę« = *in gloriam adducere* *Vulg* [szyk zmienny] (14 : 3 : 3 : 1): a augelowe [!] bozy wyedły yá wchwałá wyeczua [!] y wyeczne wefzelye. *PowUrb* +3v; *OpecŻyw* 173v, 174v, 182; *WróbŻólt* R2v; *RejPs* 130v, 168; Thy grzechy náfze otzyść/ y przywiedz nas do chwały wietzney. *KrowObr* 177; *Leop Hebr* 2/10; *BibRadz Hebr* 2/10; kthory thák bárzo prágnął pozyfkác fobie á przywieść do chwały fwey fwiętey/ nędznego á vpádłego człowieká *RejPos* 187; *WujJud* 152; *ArtKanc* F10, G14v; Ták mnie do chwały/ gdzieś fam ieft/ wprowadzifz/ Ták mnie/ w rząd Duchow wielebnych/ pořadzifz *GrabowSet* X3v; *LatHar* 40, 226, 312, 550; *WujNT Hebr* 2/10; *SkarKaz* 119b.

»w chwale, chwałá (u)koronować« (1 : 1): A w ten czás ie w chwale fwey iuz vkoronuiefz/ Y ciálem wvielbionym á iáfny dárufiez *ArtKanc* O16v; Pan BOg [...] gotow/ wdzięcznemu á pilnemu/ dárow fwoich przyczyniác/ y one w tobie tu fáfką zdobić/ á w niebie chwałá nieśmiertelná korunowác. *LatHar* 674.

»wziąć (a. przyjąć) do chwały, ku chwale, w chwałę; wzięty do chwały« = *suscipere in honorem* *Vulg* [szyk zmienny] (6 : 3 : 1; 3): bo iá ciebie nieopuffczę/ aliz cie do fwé chwały wezmę *OpecŻyw* 166v, 151; *RejPs* 102; *RejPos* 194; dufzá ściáłá do żywotá/ do chwały y zapláty bywa pirwey wziętá. *GrzegŚm* A4; *RejZwierc* 167v; *CzechRozm* 28v, 194; *SkarŻyw* 329; *ArtKanc* B4; *LatHar* 237; BOG to zna/ bierzác k wadze w fwe niechybne fízale/ A mnie (przydzie czas) przyimie k fwey bezbiedney chwale *RybGęśli* C3; *WujNT Rom* 15/7.

»w chwale żyć« [szyk zmienny] (3): *LubPs* O2v; Wyrwi nas z Szátánłkiej síły/ byfmy w chwale twoiey żyli *ArtKanc* S18, I3v.

Wyrażenia: »chwała boża (a. boska), Boga, bostwa« = *gloria Dei Vulg* [szyk 15 : 1] (11 : 3 : 2): *RejPs* 168; *SeklWyzn* g4v; *HistAl* K; *LubPs* O2v; *Leop Rom* 3/23; *RejPos* 113; *RejPosWiecz*³ 99; Kroleftwo łálki muśimy pirwey mieć/ á potym też chwały Bożey. *KuczbKat* 390 marg; *RejPosWstaw* 21v; *SkarŻyw* 62; *LatHar* 667; *WujNT Ioann* 11/40, s. 538 marg, 571 marg; *SkarKaz* 636a. Cf *Wyrażenia przyimkowe*.

»korona, wieniec chwały« [szyk 7 : 1] (7 : 1): *OpecŻyw* 187v; *KrowObr* 4v; *Leop 1.Petr* 5/4; *RejPos* 227v; á miey dobrą nádzieię/ żeć ieft záchowaná Koroná wieczney chwały *KarnNap* Fv; *NiemObr* 43; *LatHar* 242; A gdy fię okaże on Arcypáfterz/ odnieście nie więdący wieniec chwały [*gloriae coronam*]. *WujNT 1.Petr* 5/4.

»chwała krolestwa« (7): a iłz bychmy [...] niebyli odrzuceni od wiekuiłtey chwały krolewftwa twego. *RejPs* 76; *RejPos* 124v, 187; *KuczbKat* 390; *RejPosRozpr* c; *LatHar* 277, 626.

»chwała niebieska« = *gloria coelestis Vulg* [szyk 37 : 10] (47): *OpecŻyw* 16, 174v; *PatKaz I* 182; Raczył nam dać dziedzictwo fwoie Dziedzictwo, to ieft chwałę niebieską. *WróbŻolt* 46/5, E8, R2v, kk5, tt2; Ktorzy fię kwápią do chwały niebiełkiej/ máią fię obierác w czyłtości ferdeczney *Leop 1.Ioann* 3 arg; *LeopPrzep* b2, K; *GrzegŚm* 14; *KuczbKat* 140; *WujJud* 152; *KarnNap* B3, C2, D, E, E2, F; *SkarŻyw* 595; *ArtKanc* B6; *LatHar* 42, 312, 365, 410, 411 (21); *WujNT* 582, 2.*Tim* 2/10; *SkarKaz* 119b, 205b.

»chwała nieśmiertelna« [szyk 2 : 2] (4): *KuczbKat* 190; *LatHar* 674; *WujNT* 529; KTo ták ná tym świecie żyie/ [...] temu zátzymánia iákiego dla wełźcia do chwały nieśmiertelney/ obáwiác fię nie potrzebá. *WysKaz* 13.

»chwała pańska« [szyk 2 : 1] (3): *RejPs* 204v; *RejAp* 159v; Przybliżác fię iuz dzień biały/ káždy człowiek w wierze ftały/ powftán do Pánłkiej chwały. *ArtKanc* T3v.

»przyszła chwała« = *futura gloria PolAnt, Vulg* [szyk 11 : 3] (14): *PatKaz III* 139; *WróbŻolt* B7v; Abowiem rozumiem iłz nie fą rowne vtrápienia ktore czału tego ćirpimy przyłzley chwale/ kthora fię nam obiáwi. *BibRadz Rom* 8/18, II 143c marg; *BiałKat* 28v; *KuczbKat* 140; *WujJud* 221; *SkarŻyw* 582; *LatHar* 103, 381, 604; *WujNT Rom* 8/18, 2.*Cor* 5 arg; *SarnStat* 986.

»wieczna, wiekuista chwała« = *gloria aeterna Vulg, PolAnt* [szyk 84 : 45] (100 : 29): *PowUrb* +3v; *OpecŻyw* 14, 21v [2 r.], 145, 151, 153v (9); *PatKaz I* 2v; *WróbŻolt* Bv, N4, aa4; *RejPs* 37, 76, 102, 122v, 130v (8); *SeklWyzn* b3, g4v; *SeklKat* V3; *RejKup* ee5v; *MurzHist* F; *LubPs* B4, C marg, T2, Z2; *SeklPieś* 31; *KrowObr* 104, 104v [3 r.], 172v, 177; *Leop 1.Petr* 5/10; *BibRadz 2.Tim* 2/10; z którym [*kapłanem*] też dáie nam połpołu fprawiedliwość/ wolność/ miér/ pokoy/ y wiekuiłtą po śmierci chwałę fwą. *OrzQuin* X4v; *HistRzym* 91v, 116v, 117v; *RejPos* 47v, 124v, 178, 187, 227v, 238v; *RejPosWiecz_3* 99; *BiałKat* 103v; áby ćiałá wełpolek z dułzými fwoimi/ fłułzney zapłáty wieczney chwały álbo też męki dołtały *KuczbKat* 60, 160; *WujJud* 113v, 152; *CzechRozm* 28v, 194; *KarnNap* A2v, C2, E2, Fv; *SkarŻyw* 62, 245, 329, 342; *ReszList* 151; *WerKaz* 306; *ArtKanc* B4, 14, T17v; *GrabowSet* A3v, I, I2v; á trwáiącego w cnoćie/ do chwały wieczney prowadzi. *LatHar* 226, 40 [2 r.], 184, 192, 199, 202 [2 r.] (25); *WujNT* 159, 2.*Tim* 2/10, *Rom* 8 arg, s. 551 [2 r.], 555 (12);

SiebRozmyśl D, I3v, M2v; Za czym członki tego kościoła [...] łą fyny Bożymi/ y fpolnemi z Pánem Kryftułem dziedzicami chwały wieczney. *PowodPr* 16. *Cf Wyrażenia przyimkowe*.

Szeregi: »chwała a błogosławieństwo« (1): tak fprawuy to zebranie fwoie: iakoby nas przyprowadzic raczył w tey fpoleczności tam gdzie by iufz wiekuište pozytki bral ftey trzody fwoiey wieczney chwały a błogosławieńftwa fwego fwiętego. *RejPs* 146.

»krolestwo i chwała« = *regnum et gloria Vulg* [szyk 4 : 1] (5): bylibyfmy godni niegdy zá iego łąfką y miłosierdzim/ sftać sie vczeńtniki chwały y Kroleştwa niebieskiègo. *KuczbKat* 45; *KarnNap* A2v; *NiemObr* 86; *WujNT* 1.*Thess* 2/12, Ccccc3v.

»łaska a (i) chwała« [szyk 4 : 1] (5): *PatKaz* I 18v; *WróbŻołt* 118/77, pp5; *GrabowSet* L2v; przetoż y fwiętych Bożych [...] nigdy z Chryftułem Pánem/ dawcą łąłki y chwały/ nie rownamy. *LatHar* [+11].

»chwała i nieśmiertelność« (1): rácz nákoniec P. Iezu [...] koroną chwały y nieśmiertelności ozdobić fługę twego *LatHar* 242.

»chwała i radość« (1): y otwarza mu Pan chwałę y radość *SkarKaz* 8b.

»chwała i szczęśliwość« [szyk 2 : 1] (3): *KuczbKat* 160; vczyńił nas vczeńtnikami chwały fwey y fzczeńśliwości *LatHar* 485, 233.

»chwała i świetność« (1): iż po śmierci áni bogáctwá/ áni zacność rodzáiu do chwały y świetności prawdziwey/ nic nie pomagáią *WysKaz* 44.

»uwielbienie i chwała« [szyk 1 : 1] (2): iáko miał przez mękę fwą wnidź do vwielbienia fwego/ y do chwały wieczney. *LubPs* Z2; *SkarKaz* 635a.

»wesele i chwała« (1): á iż vczynki z łąłki pochodzące záfługuią niebo/ y wiefłze ábo mnieyfze w nim wefele y chwałę. *WujNT* 584.

»chwała i zbawienie« [szyk 1 : 1] (2): ieft też vpominkiem przyfzłey náfzey chwały/ y zbáwienia wiecznego. *WujJud* 221; *KarnNap* C2.

»zmàrtwychwstanie i chwała« (1): potym też na wtorym przifzciu da owoc drugi zmàrtwychwftania y chwały wieczney. *WróbŻołt* Bv.

»żywot wieczny, (i) chwała« [szyk 3 : 1] (4): bo ftey vyary doftápujemy vzytku zyوتا viecznego y chwały nyebyefkyey *PatKaz* I I5v; *MurzHist* N4; *KarnNap* D; *WujNT* 529.

Wyrażenia przyimkowe: »dla chwały« (2):

~ *Wyrażenie*: »dla wiekuištey chwały« (1): Aták niechay miły pánie będzie błogosławiono od ciebye zebranie to/ á wielká obfifóć wtey oliádłofci twoiey y dla wiekuyfštey chwály twoiey y dla wiernych twoich *RejPs* 191.

Szereg: »dla chwały i dobra wiecznego« (1): á tu dla Páná fwego/ ktory dał krew zá was/ dla chwały y dobrá wiecznego [!]/ ktory was pewnie nie minie/ záfłueicie fię? *SkarŻyw* 46. ~

»ku chwale« (11): ále powiedamy mądrość Bożą w táiemnicy/ onę zákrytą/ ktorą Bog przenáznáczył przed wieki ku chwale náfzey. *WujNT* 1.*Cor* 1/7.

~ *Wyrażenia*: »ku chwale bostwa« (1) : iż ftráćili miłego á wdzyècznego towárzyfzá fwego/ ktory był fprawion/ ftworzon/ á zgotowan ku wieczney chwale fpołu z nimi/ onego wiekuištego Boftwá *RejPos* 342v.

»ku wiecznej chwale« [szyk 8 : 2] (10): *RejPs* 126, 129, 138v, 143v; ma ten kołcyoł włobyte złe y dobre/ wezwáne y wybráne/ przeźráne ná potęmpyeny/ y zrządzone ku chwale wyeczney. *KromRozm III* D2v, C6v; *KrowObr* 169; *RejAp* 67v; *RejPos* 342v, 355v.

Szereg: »ku czci a ku chwale« (1): aby nas tak nienalafi: iako niepotrzebnych ktorzyby mieli być wyrzu- ceni z świętey łpołeczności ktorą ty łobie ku czci a ku wieczney chwale zołtawic będziefz raczył *RejPs* 143v. ~

»na chwałę« (3):

~ *Wyrażenie*: »na wieczną chwałę« [szyk 2 : 1] (3): á ftráfzliwe rzeczy łprawowác będzie ręká boftwá twego co tobie włfytko ná wieczną chwałę wynidzie. *RejPs* 67v, 161; *KromRozm III* C8v. ~

6. *Zalety, zasługi; laudes Mącz; gloria PolAnt, Vulg* (25) : *OpecŻyw* 4v, 8; Miedzy wielkością chwały ij też tznót rozmaijtych/ pannę dołstoyną świętą Cecylią piłmo chwáli s té tznoty *OpecŻywPrzedm* C3; *OpecŻywSandR nlb* 2; *PatKaz I* 1; *PatKaz III* 88; *BielŻyw* 92; *LudWieś* B4; TEdy Anná modliłá fie ták mowiac/ Rozwefeliło fie ferce me w Pánu/ á chwałá moiá przezeń iełth wywyżłzoná *BibRadz* 1.Reg 2/1, *Philipp* 3/19; Exequi laudes Brassicae longum est, Wyliczác włziłtki chwały Kápułtne/ czarney álbo Broskwie długo by było. *Mącz* 385c; *ModrzBaz* 130; *WujNT* 1.Petr 2/20; *WysKaz* 26.

chwała kogo, czego (8): *OpecŻyw* 47; *PatKaz I* 1 [2 r.]; *KromRozm II* 12; *KuczbKat* 400; *ModrzBaz* 102; Tác iełt chwałá wiáry (Augułtyn S. mowi) iż to wierzymy/ czego nie widzimy. *WujNT* 777, *Philipp* 4/8.

chwała w czym (3): *KrowObr* 240, 242v; ktorych koniec/ zátráccie: ktorych Bog/ iełt brzuch: y chwałá w fromoćie ich [et gloria in confusione ipsorum] *WujNT Philipp* 3/19.

W charakterystycznych połączeniach: *chwała się dzieje, jest* (3), *ukazuje się, wystawia się; chwałę mieć, wyliczác; chwała Jozefowa* (2), *kapustna, moja, wielka* (2), *własna, wysoka* (2); *pilność chwały, wielkość*.

7. *Ozdoba, duma, zaszczyt, radość, dobrobyt, weselenie się; gloria Vulg, PolAnt* (65) : *OpecŻyw* 8v; Iáką chwałę máią wierni káznodzyeie/ gdy podbiyá pod moc łłowá Bożego zacne krole y kłiążętá. *LubPs* ff4v marg, V5; á Wikárij iego w rołkofzách żywie y chwały tego łwiátá vżywá? *KrowObr* 11v; *Leop Prov* 28/12, *Ioann* 5/44; *BibRadz I* 281a marg, *Iob* 20 arg, *Eccli* 9/14, *Bar* 5/4, *1.Cor* 15/31; *RejPos* 72v; *BudBib Eccli* 14/26[27], *4.Esdr* 1/36; *CzechRozm* 168; Nie długá miálá z zacnych łupow chwałę. *KochSz* B4v; *LatHar* 423; Boiaźń Páńłka chwałá iełt y chełpliwością y wefelem *KołakSzczęśł* B4; *WujNT Eph* 3/13; *SkarKaz* 208a; *SzarzRyt* B2 [2 r.].

W charakterystycznych połączeniach: *chwałę cukrowác, mieć* (2); *oznajmic, ukazowác; chwały szukać, używác, zajźrzec; napelnić chwałę; w chwale mieszkác; chwała jego (jej)* (3), *moja, przerzeczona, wasza* (2), *wielka* (3); *chwała ludu, ludzi, pobożności, żywota*.

Szeregi: »chwała i bogactwo« [szyk 1 : 1] (2): ktho będzie tzuł poránu ku mnie/ náydzie mię/ á femną łá bo- gáctwá y chwałá. *KrowObr* 163v; *BudBib Eccli* 24/19[23].

»chwała i łaska« (1): Iam rołciágnęłá gáłęzi moie iáko Terebint/ á gáłázki moie łá gáłázki chwały y łáłki. *BudBib Eccli* 24/18 [22].

»chwała i pociecha« (1): A to ich nawięłtłza chwałá y pociechá/ iż tu pátrzą ná pocźciwe żywoty á łpráwy náłze *RejAp* 56.

a. *Przedmiot chluby, radości; gloria Vulg (39)* : Przeto wstępuy wyłfey chwáło włfytkich fwiętych/ nadzieio włfytkich ludzi grzélfnych *OpecŻyw* 184, 26, 185 [2 r.]; ty yełth chwála yeruzalem *PatKaz I* 18v; *PatKaz III* 99v; *TarDuch* A2v, D7; *WróbŻółt* ff3; *LubPs* O2, X2 marg, Y6; *KrowObr* 162v, 166v, 175v; *BielKron* 31; *RejPos* 56, 305; O Márya ozdobo narodu ludzkiego/ y chwáło dworu niebiefkiego *LatHar* 505, 103, 221, 223, 237, 484; NIEVVIESTA z mężem ná początku od Bogá łtworzona. [...] Przetoż mąż iełt głową iej. [...] A oná chwálą iejo. *WujNT* Aaaaaa2v, *Luc* 2/32, *2.Cor* 8/23, *Col* 1/27; *SiebRozmyśl* Gv; *SzarzRyt* B3v.

W charakterystycznych połączeniach: *chwála Chrystusowa, izraelska (2), jego, kościelna, m(oj)a (6), nasza (4), wdzięczna, wieczna; chwála błogostawionych, domu niebieskiego, kościoła, ludu (5), sprawiedliwych, tego świata (2), świętych (2), wybranych.*

Szeregi: »moc i chwála« (3): *LubPs* aa3v, gg2v; Moc moiá y chwálá Bog [*Fortitudo mea et laus Dominus*]/ y zołtał mi zbáwieniem *BudBib Ex* 15/2.

»chwála, (i) wesele« [szyk 5 : 1] (6): bos ty [mnie byl] [...] [ch]wála moia/ włfytko mé wefełé *OpecŻyw* 147v, 189; *PatKaz III* 124v; *LubPs* O3; Abowiem wy iełteście chwálá náłzá y wefełé [*gloria nostra et gaudium*]. *WujNT* 1.*Thess* 2/20, s. 707.

8. *Fraza*: »chwála (Panu) Bogu« = *to dobrze; Bogu dzięki; o factum bene Mącz, Cn; salva res est Mącz; optimum est, o bene quod, bene hercle factum, bene habet, o lepidum diem, gratia magna Iovi! Cn* [szyk zmienny] (52) : *RejRozpr* F2; *RejJóz* B3v; Nálfi gorą chwála bogu *RejRozm* 391; *RejKup* i4v, x6; *MurzHist* K3v; *KromRozm III* N8v; *RejWiz* 54v; Chwálá Bogu [*benedictus Dominus*] łtálifmy łie bogátemi *Leop Zach* 11/5; *RejFig* Bb7v; *RejZwierz* 105v; *OrzRozm* E2; o factum bene, O chwálá Bogu/ dobrze ták/ dobrze łie łtáło. *Mącz* 256a, 353a, 366b; *OrzQuin* A4v; *BielSat* B4; *CzechRozm* 38v; *SkarJedn* 241, 400; *SkarŻyw* 98; *MWilKHist* C; *CzechEp* 82; *ReszPrz* 6; *BielRozm* 2, 13; *GórnRozm* I2v; *ActReg* 113; *WujNT* 288; *SarnStat* 454; Iákofz łię miewálz? (–) Dobrze; Pánu Bogu chwálá. *CiekPotr* 90, 5; *GosłCast* 56; *PaxLiz* E3v; *SkarKazSej* 706b.

Ze zdaniem dopełnieniowym [że (9), iż (6)] (15): Kachno chwála bogu yłzem thego nyevczinil. *LibMal* 1543/76v; *RejWiz* 109; *OrzRozm* N; *WujJud* 109, 156v, 209v; *CzechRozm* 6v; *SkarJedn* 288; *SkarŻyw* 311; lecz chwálá Pánu Bogu/ iż nie tákich ludzi pan Bog łędziámi połtánowił *NiemObr* 113, 42, 82; Chwálá Bogu/ że té kráie/ Niołá inłzé obyczáie *KochSob* 67; *WujNT Rom* 6/17, s. 404.

Iron (1): W łzpiżárni nic chwálá Bogu/ Nie máłz/ á wždy łłábo w brogu. *RejZwierz* 234v.

Parafraza frazy utartej: »chwála diabłu« (1): Chwála diabłu miła pani Strzezmy łie tak łiebie łami Bo kiedy kruk kruka kluie Pewnie głodne lato czuie *RejJóz* D2.

*** *Bez wystarczającego kontekstu (3)*: Splendor per translationem, Dołtoyność/ powagá/ chwálá/ cześć/ cnotá pánowánie/ okazałóść. *Mącz* 409c, 286b, 323d.

Synonimy: **1.** cześć, godność, moc, powaga; **2.** błogostawienie, błogostawieństwo, chluba, cześć, dziękowanie, moc, nabożeństwo, pobożność, pokłon, sława; **a.** hymn, pieśń, psalterz; **a.** kościół, reliija, wiara; **3.** cześć, sława; **a.** ambicyja, chełpa, chełpliwość, chlubienie, chłuba, pycha; **4.** dostojność, godność, jasność, majestat, moc, sława, wielmożność, wszechmocność; **5.** łaska, nieśmiertelność, zmartwychwstanie; **7.** pociecha, moc, wesele.

Cf **CHWALEBNOŚĆ, CHWALENIE**

